

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1887.   Andra Kammaren.   N:o 21.

Onsdagen den 22 Juni

kl. 7 e. m.

§ 1.

Till fortsatt handläggning företogs bevillningsutskottets betänkande n:o 5, angående vissa delar af tullbevilningen, deraf nu återstod att behandla

Punkten 14, deri utskottet anmälde, att, med ett visst uppgifvet undantag, utskottet icke funnit skäl föreslå någon ändring i afseende å öfriga i tulltaxan eller dervid fogade underrättelser förefintliga bestämmelser.

Jemlikt kammarens, vid behandlingen af 3:e punkten af föreliggande betänkande fattade beslut, skulle i sammanhang med förevarande punkt till slutligt afgörande företagas det af herr Olsson från Stockholm framställda yrkandet om bifall till det af herrar Ahlström m. fl. i en vid betänkandet fogad reservation framställda, i § 4 i protokollet för aftonsammanträdet den 20 innevarande juni intagna skrifvelseförslag.

Förutom berörda skrifvelseförslag, hade ledamoten af Första Kammaren herr *L. W. S. Lothigius* reservationsvis föreslagit Riksdagen besluta,

“att i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta genom sakkunniga personer utreda, hvilka förändringar i gällande tulltaxa lämpligen böra och kunna vidtagas i syfte att bereda så väl jordbruket som öfriga näringar ett efter tidsförhållandena afpassadt jemnare skydd för förädlade produkter, samt till nästa riksdag afgifva de förslag, hvartill utredningen må finnas föranleda.”

Ordet begärdes af

Herr Fredholm i Stockholm, som anförde: Tullbetänkandet är nu med denna punkt genomgånget. Under behandlingen af detsamma har det visat sig, att utskottet icke i någon punkt lyckats tillmötesgå

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

vare sig den ena eller den andra af de meningensriktningar, som under de senaste åren delat allmänna meningen i skilda läger med afseende på hvad som i tullpolitiskt hänseende vore för landet lyckligast och bäst. Beträffande de beslut, hvartill utskottet kommit, har rörande sjelfva besluten temligen stor enighet varit rådande inom utskottet. Men icke så med afseende på de grunder, hvarpå besluten hvila. Härutinnan har uppfattningen bland utskottsledamöterna från Första Kammaren varit fullkomligt skiljaktig från den uppfattning, som gjort sig gällande bland utskottsledamöterna från denna kammare. Också har den förra uppfattningen, som blef för utskottets motivering bestämmande, vunnit bifall af Första Kammaren, men ogillats af Andra Kammaren. Jemväl i sjelfva saken hafva kammarne fattat olika beslut, i det att Första Kammaren grundat sina beslut på exklusivitetsens grundsats *allt eller intet*, under det att denna grundsats icke vunnit anklang inom Andra Kammaren.

Att utskottet icke kunde komma till ett mera lyckosamt resultat syntes för Andra Kammarens ledamöter inom utskottet icke vara tillfredsställande, då det enligt deras förmenande bör för hvarje tänkande vara uppenbart, att landets väl kräfver *icke blott* att något måste göras, *utan äfven* att detta något måste göras *snart*. Det var för den skull som alla Andra Kammarens ledamöter med undantag af en förenade sig i en gemensam reservation mot betänkandet i dess helhet. I denna reservation hafva reservanterna framlagt ett förslag, som, efter hvad de våga tro, är det enda, som kring sig skall kunna förena olika tänkande. Detta förslag afser att anmoda regeringen om att med alla henne till buds stående medel söka klargöra denna invecklade fråga.

Hvad beträffar den motivering, som föregår reservanternas förslag, hafva reservanterna med all möjlig omsorg sökt undvika att deri inlägga någon som helst partifärg, på det att förslaget icke skulle stöta någon ifrån sig och i betraktande af den stora vikt det ligger uppå att få en utredning till stånd hafva reservanterna i förslaget strängt hållit sig till en förutsättningslös sådan. Allt detta oaktadt har detta från Andra Kammarens reservanter utgångna förslag icke vunnit något egentligt beaktande inom Första Kammaren. Ej heller har Första Kammaren velat understödja ett af en samma kammares utskottsledamot framställt förslag, som afser att få en utredning till stånd i syfte att bereda alla näringar ett efter tidsförhållandena afpassadt skydd. Och detta oaktadt skyddet alltid inom Första Kammaren räknat sina varmaste målsmän och oaktadt statsministern der förklarar, det han ansåge regeringen förbunden att åstadkomma en sådan utredning, i hvilken form begäran derom af Riksdagen än framställdes.

Det är tydligt att då hvarje skrifvelseförslag blifvit af Första Kammaren afböjdt, så kan icke någon riksdagsskrifvelse komma till stånd, och det skulle sålunda kunna förefalla en och annan öfverflödigt att vi nu sysselsatte oss med denna fråga. Men om också skrifvelseförslaget fallit, står dock behovet af en utredning kvar, och detta behof låter icke afvisa sig, ty om i någon fråga en utredning är af behovet påkallad, så är det i denna och den som tviflar

härpå, behöfver endast taga kännedom om de sista tre årens tulldebatter och han skall finna hvarje tvekan i detta hänseende undanröjd. Vid sådant förhållande kan det icke synas förmätet, om man vågar göra sig den förhoppningen att regeringen, för hvilken landets väl framför någon annan bör ligga varmt om hjertat, icke skall underlåta att opåmint af Riksdagen göra allt hvad ställningen kräfver och klokheten bjuder. Men tydligt är äfven att hvad än regeringen kommer att göra, skall hon i sitt arbete vinna ökad styrka, om hon gent emot Första Kammarens passiva motstånd kan påräkna stöd af opinionen inom denna, den folkvalda kammaren. Det är med hänsyn dertill som jag tillåter mig yrka bifall till reservationen; och vågar jag till detta yrkande knyta den förhoppning, att reservationen inom denna kammare skall vinna ett kraftigt understöd, på det att för landet må varda uppenbart, att om också Första Kammaren anser att det enda som kan göras är att göra intet, så delas åtminstone icke den uppfattningen af Riksdagens Andra Kammare.

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)*

Häruti instämde herr *Key*.

Vidare yttrade:

Herr Redelius: Då jag först läste föreliggande betänkande och den derefter antecknade reservationen, letade jag efter den motion, mot hvilken reservationen skulle vara rigtad och, då jag icke fann någon sådan, det utskottets förslag, den afsåg, men fann intet sådant heller. Då tänkte jag: det der kan icke föredragas i kamrarne, öfver det der kan icke beslut fattas; det är en ny fråga, som icke kommit till Riksdagen i grundlagsenlig ordning i form af motion, vare sig från utskottet eller enskild motionär. Men sedan denna kammare nu gått in på att ärendet föredrages, vill jag icke uppehålla mig vid sakens formella sida.

Hvad sjelfva förslaget angår, fann jag det först mycket tilltalande, att till regeringen aflätes ett skrifvelseförslag för frågans utredning, ty jag tänkte och tänker ännu att hvad som är sant och rätt behöfver icke sky ljuset och har ingenting att frukta; man skulle blott vinna på en utredning, hvarför jag ock genast tänkte: det skola vi alla vara med om. Ty då en hvar utan tvifvel menar sig hafva rätt och talar, skriver och voterar endast för det, som han anser för landet bäst, trodde jag vi alla skulle blifva eniga i denna punkt och förklara oss nöjda dermed, att tillfälle till utredning och frågans offentliga belysning beredes. Då kom likväl ett *men*. Det kom i måndags afton, då ett par framstående talare här i kammaren yttrade, att förslaget skulle afgifvas till regeringen med hänsyn till de nu snart förestående valen, för att på dem inverka "lugnande" och "stilla oron i landet". Då tänkte jag: hvad för något, hvad är meningen? Skall det kanske blott vara en valmanöver?

Huru hänger detta väl ihop? För att finna svaret, måste jag öfvertänka den närvarande ställningen i kamrarne och finner då, att Riksdagen är delad i två partier, skyddsvänner och frihandlare, som

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.

(Forts.)

stå gent emot hvarandra. Det är nu ett faktum. Om jag finge tänka mig saken som vid en rättstvist, der den ena parten anför sina skäl och söker belysa saken från sin ståndpunkt, och motparten gör det samma från sin; och om man dertill hade en opartisk domare, så kunde man förtroendefullt öfverlemnna saken åt den opartiske domaren att bedöma.

Om så vore förhållandet äfven här, att de båda grupperna skyddsvänner och frihandlare hade öfver sig en opartisk domstol, eller, hvilket här är detsamma, en opartisk regering, åt hvilken man förtroendefullt kunde öfverlemnna att döma öfver, hvilket af de båda partierna, som sett saken rättast och bäst, vore icke något att säga emot ett sådant skrifvelseförslag. Men efter min uppfattning hafva vi dock icke för närvarande en sådan opartisk regering. Vi hafva ingen öfver oss i denna sak. Vi äro sjelfva domare på samma gång som parter i saken och deri ligger just svårigheten. Jag ber, att ingen må illa upptaga mitt påstående, att regeringen är partisk. Detta har regeringens uppträdande alldeles tydligt visat. Och jag vädjar till mina ärade motståndare frihandlarna, huru vida de, om vi hade en regering, som hyste protektionistiska grundsatser, lika bestämdt som den nuvarande är frihandelsvänlig, skulle lika förtroendefullt hänskjuta frågan till denna regering. Jag tror för min del icke detta.

Den nuvarande regeringen är emellertid partisk; men detta må ej klandras af dem, som sjelfve äro partiske, och detta äro vi nog i viss mening litet hvar. Och att särskildt den andra gruppen, som intager en rakt motsatt ståndpunkt mot den, på hvilken jag och mina meningsfränder stå, är partisk, det hörde vi under förmiddagens tulldebatt ett talande exempel på, då utskottets motivering angående frukter och grönsaker behandlades. Det gick så långt, att, ehuru i fråga om dessa artiklar det blef erkänt, att varan icke blifvit fördyrad af den åsatta tullen, utan denna endast haft den verkan, att de inhemske producenterna genom tullen fått afsättning med sina produkter, ville den gruppen det oakadt icke vara med om att gilla ett sådant förhållande, utan ogillade det, emedan, såsom orden föllo "det var så äkta protektionistiskt". Är detta icke tydligt nog?

Det är ännu en betänklighet jag hyser emot detta förslag och det är dess ofullständighet. Ville alla vara med om att en *fullständig* och *opartisk* undersökning finge ske och att endast fakta skulle tala, då kunde man villigt biträda detta förslag. Nu veta vi på förhand, att detta icke är att vänta. Utredningen skulle då nemligen här äfven gälla lifsmedelstullar; men huru det i fråga om sådana skulle låta, veta vi ju på förhand, den saken vill ju majoriteten icke ens höra talas om. Man förebrår oss att vi hylla satsen: allt eller intet. Men det är, enligt min uppfattning, just i rättvisans intresse, vi yrka på en allsidig och opartisk undersökning, ty det bör väl icke vara fråga om, att den ena skall vinna på den andras bekostnad. Sådant vill åtminstone icke jag vara med om, ty jag anser att vi böra se på hvad som är nyttigt för hela landet och icke att den ena skall vinna och den andra förlora. Om allmänheten, om svenska folket i sin helhet kunde erhålla fullständig upplysning om verkliga förhållan-

det, huru allting tillgått och tillgår i denna sak och om, hvad som vore fördelaktigast, så vore det ju förträffligt. Men hvem skulle väl åstadkomma en sådan utredning? Männe man kan tänka sig att genom detta skrifvelseförslag en sådan utredning skulle framläggas för svenska folket? Der blifver man nog oss svaret skyldig. Regeringen anser sig helt säkert icke behöfva en sådan utredning, för sin egen del, och har hittills ej visat någon vilja att lemna sådan åt allmänheten. Vi protektionister hafva ju begärt en sådan utredning redan för flera år sedan, då vi anhöllo att Kongl. Maj:t skulle låta utreda denna fråga. Vi erhöilo likväl ingen utredning. Regeringen tillsatte visserligen en komité, med uppdrag att utreda orsakerna till det råddande betrycket, men den fick ej sysselsätta sig med tullar.

Huru litet regeringen ansett sig behöfva någon utredning, är ock tydligt af riksdagsupplösningen. Regeringens tanke i frågan kan man förstå, då regeringen afbröt Riksdagens förhandlingar, så snart Riksdagen uttalat sig annorlunda än regeringen ville, och på allt sätt sökt få Riksdagen att uttala sig enligt regeringens önskan, och underkasta frågan ytterligare diskussion, såsom om den vore oviss. Hvarför fingo vi icke den begärda utredningen? Sagnade regeringen måhända medel dertill?

Regeringen är väl dock den som framför hvarje annan kunnat låta verkställa utredningen, den enda, som har så många till buds stående medel dertill; men det ville regeringen icke göra den gången. Eller hafva väl herrar frihandlare företagit någon utredning? Nej, det hafva de icke gjort. Nu tyckas de likväl vilja hafva en sådan, och hvarför det? Jo, låt mig säga det helt öppet, det är, fruktar jag, emedan man derigenom vill hindra protektionisternes seger, man vill undanskjuta frågan till en aflägsen framtid. Till sådant ändamål vill man förvisa tullfrågan till en komité. Man vill låta denna komité sysselsätta sig med frågan, till dess franska och spanska traktaterna gått till ända, för att under tiden kunna skylla på komitén, att den icke hunnit blifva färdig med sitt arbete. Och så drages frågan ut på tiden, så att man hinna förlänga den franska och den spanska handelstraktaten ännu en gång. Det är tydligen meningen, att vi skola låta binda oss och derom kan jag icke vara med utan anhåller om afslag på föreliggande förslag och bifall till utskottets betänkande.

Herr Bergendahl: För min del kan jag icke finna lämpligt att ingå till Kongl. Maj:t med en sådan skrifvelse, som herrar Lothigius och Ahlström m. fl. föreslagit. De tullkomitéer, som under de senare åren varit tillsatta, och det bevillningsutskott, som under denna Riksdags första sammanträde afgifvit sitt betänkande, hafva redan till fullo verkställt den utredning, som berör de frågor, som föreligga för dagen. Att med afseende på spanska och franska handelstraktaterna redan nu börja företaga en undersökning, huru ändring i tulltaxan bör ske när dessa utlöpa, torde vara alltför tidigt. Säkerligen kommer också regeringen, då tidpunkten är inne, att utan påstötning och utan kostnad för statsverket företaga en sådan.

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.*

(Forts.)

Skulle det åter vara reservanternas mening att lugna den allmänna meningen i landet genom att visa, att Riksdagen vill göra något till lindrandet af det allmänna betrycket, som nu råder, så tror jag icke, att denna afsigt härigenom skall vinnas. Jag är tvärt om öfvertygad om, att allmänheten skall befara, att Riksdagen genom sin skrifvelse skall anse sig ha gjort tillräckligt för åtskilliga år, och att lösningen af de ekonomiska frågorna skall uppskjutas till en aflägsen framtid. För öfrigt tror jag, att hvarje tänkande jordbrukare och näringsidkare har orsaken till det närvarande betrycket klar för sig och äfven känner de medel, som böra tillgripas för att afhjelpa eller åtminstone lindra detsamma. Och, för öfrigt, hvad skall det egentligen tjena till att ingå till regeringen med en sådan skrifvelse? Regeringen har ju förbjudit den så kallade välfärdskomitén att röra vid tullfrågan; skola vi väl då kunna vänta, att regeringen med större intresse skall omfatta en dylik? Jag tror det icke. Vid sådant förhållande, då jag för min del anser att något praktiskt resultat icke skall vinnas genom den föreslagna skrifvelsen, kan jag icke följa reservanterna, utan yrkar afslag på skrifvelseförslaget.

Herr Janson i Carlshed: Herr talman! Mine herrar! Jag tycker, att det skulle taga sig högst eget ut, om vi skyddstullsvänner skulle framkomma till den regering vi nu ha med en skrifvelse, sådan reservanterna föreslagit, och anhålla att hon skulle gifva oss en utredning. Nog kunna vi föreställa oss, hurudan den utredning skulle bli, som skulle verkställas af en regering, som tillsatte en komité, der tullfrågan icke en gång skulle behandlas. Det vore ett godt tillfälle att lägga ut krokur för oss. Då vi under den sista riksdagen voro på god väg att vinna vårt mål, förlorade vi hvad vi vunnit just genom denna regerings egna ledamöter, som röstade mot oss i frågan och hon har sedan verkat mot oss med alla möjliga, till buds stående medel. Och nu skulle vi ödmjukast anhålla hos denna regering att utreda samma fråga! Jag anser detta vara rent af ett hån mot oss, och hoppas, att ingen af våra meningsfränder skall fastna på en sådan krok, som reservanterna här utlagt. Nej, låt regeringen, som tillsammans med våra motståndare fört oss till den punkt, der vi nu äro, sjelfmant komma fram med ett förslag till landets räddning. Kan regeringen icke göra detta, låt henne då sjelf skörda frukterna af det ogräs hon sått; detta tror jag är rätta sättet. Stå vi som en man och icke låta snärja oss genom kompromisser eller skrivelser, så blir saken klar för landet, det vet då hvar det har oss; det har äfven lärt känna regeringen, så att jag ej tror därför skrifvelsen behöfdes. För min del anser jag dessutom, att den föreslagna skrifvelsen icke skulle stilla oron i landet, lika litet som denna oro skulle stillas genom fläsktull, å 5 öre som herr N. Larson i Tullus och herr C. Ivarsson föreslog; äfven tror jag att om man, som herr vice talman föreslog, satte en 10-örestull på kroken det ej heller skulle finna något genljud i landet.

På grund af det sagda anser jag att vi protektionister böra som jag nyss sade, som en man afslå denna skrifvelse. Huru vida den är

grundlagsenlig eller ej, derom vill jag icke yttra mig, ty jag tror att detta skall visa sig under diskussionen, utan inskränker jag mig till att yrka afslag på det föreliggande förslaget.

Herr Waldenström: Jag betraktar den föreliggande frågan såsom synnerligt vigtig. Jag nämnde redan i förmiddags, att jag mycket väl förstår, att protektionisterna, i synnerhet i Första Kammaren, men äfven valprotektionisterna i denna kammare äro intresserade af att afslå den af reservanterna i utskottet ifrågasatta skrifvelsen. Det måste naturligtvis ligga i deras intresse att stämpla denna Riksdag och isynnerhet Andra Kammaren, sådan den nu är, såsom rent af nihilistisk i tullfrågan. Det var dock en talare på förmiddagen, jag tror det var herr Lasse Jönsson, som, så vidt jag hörde rätt, alldeles missuppfattade dessa mina ord. Min mening var alldeles icke att framställa protektionisterna såsom nihilistiska, utan endast att påpeka, huru det kunde ligga i deras intresse att få anledning att säga till landet: "Der sen I nu, hvad de gjort; frihandlarne hafva ingenting kunnat åstadkomma; viljen I hafva någonting utträttadt, måsten I tillsätta afgjorda protektionister till riksdagsmän."

En annan talare sade, att det vore *onödigt* att ingå med en sådan skrifvelse till Kongl. Maj:t, emedan hvarje jordbrukare och näringsidkare redan hade klart för sig, hvar grunden låge till det nuvarande betrycket. Att likväl så icke är förhållandet, det torde utgången af riksdagsmannavalen så väl på landsbygden som i städerna hafva ådagalagt, och vore saken så tydlig, skulle man icke heller här i kammaren behöfva så mycket orda derom. Det är alls icke sant, som han trodde, att alla äro ense derom, att den egentliga orsaken till det nuvarande betrycket ligger i bristen på spanmålstullar.

Man har vidare sagt: "Hvad skulle Andra Kammarens beslut om en sådan skrifvelse tjena till, då ju Första Kammaren afslagit förslaget derom och någon sådan skrifvelse således icke kan komma att aflåtas från Riksdagen?" Jag anser emellertid att det skulle tjena till mycket. Det vore nemligen en afgjord opinionsyttring från denna kammares pluralitet, hvilken skulle visa, å ena sidan att frihandlarne ingalunda äro nihilister i tullfrågan utan verkligen vilja komma framåt till ett bättre, å andra sidan att de, då det kommer till stycket, i sin sträfvan för reformer mött det förnämsta hindret från protektionisternas sida, hvilka vilja stå och stampa på samma ställe, tills de fått sin vilja om lifsmedelstullar igenom.

Ingen människa kan neka, att den nuvarande tulltaxan företer många oegentligheter, ja till och med orimligheter. Detta har så många gånger erkänts af frihandlarne, att jag nu icke behöfver upp- taga tiden med att anföra några exempel derpå. Och dessa orimligheter tariffva rättelse.

En talare hemstälde, hvad man kunde vänta för resultat af en sådan skrifvelse som den ifrågavarande till en regering, som ej länge sedan tillsatt en ekonomisk komité men förbjudit densamma att be- fatta sig med tullfrågan. Jo, att regeringen förbjöd den åsyftade komitén att sysselsätta sig med tullfrågan, berodde derpå, att denna

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.
(Forts.)*

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.

(Forts.)

komité, hade en helt annan uppgift. Den borde därför icke i sitt arbete inblanda tullfrågan, emedan den derigenom riskerade att alldeles förfela sitt egentliga ändamål. Men detta bevisar alls icke, att icke regeringen skulle lyssna till Riksdagens anhållan om en revision af tulltaxan.

Herr Redelius menade, att den föreslagna skrifvelsen endast vore en valmanöver, samt påstod, att frihandlarnes egentliga mål dermed vore att undanskjuta hela tullfrågan, att sålunda fördröja protektionisternas seger, ja kanske att begrafta frågan i en komité, till dess man ännu en gång hunne förnya franska och spanska handelstraktaterna, samt sålunda ånyo för många år finge ett hinder satt för en verklig tullreform. Jag är alldeles viss, att både de, som inom utskottet framställt reservationen, och de som här i kammaren försvarat densamma, hafva gjort det i fullt ärligt syfte; och hade herr Redelius större förmåga än han har att läsa våra hjertans tankar, skulle han finna, att så är.

Herr Redelius frågade vidare: "Om vi hade en protektionistisk regering, skulle väl frihandlarna i denna kammare då också gifva sina röster åt ett förslag om en sådan skrifvelse?" Ja, jag är öfvertygad, att vi skulle göra det, åtminstone skulle jag för min del obetingadt göra det. Det månde vara en protektionistisk eller frihandelsvänlig regering, som sutte vid styret, så skulle jag dock hysa det förtroende till densamma, att om hon finge en sådan skrifvelse från Riksdagen, hon skulle låta sig angeläget vara att ärligt undersöka frågan. Och jag vill säga herr Redelius, att det är lika möjligt för en frihandelsvänlig som för en protektionistisk regering att vara opartisk. Det tycktes som om herr Redelius ansåge, att ingen regering kan vara opartisk, som icke är decideradt för spanmålstullar.

Jag skall för tillfället icke säga något vidare utan inskränker mig till att yrka bifall till reservationen samt uttala den förhoppning, att majoriteten i denna kammare äfven skall antaga densamma.

Herr *Andersson* i Hasselbol instämde med herr *Waldenström*.

Herr *Hörufeldt*: Herr talman! Mine herrar! Det kan ju vara likgiltigt, hvilket beslut kammaren fattar i denna fråga, ty, sedan Första Kammaren afslagit reservanternas förslag, är det uppenbart, att äfven om Andra Kammaren lemnar sitt bifall till skrifvelseförslaget, kommer det i alla fall att förfalla; och det kan därför se öfverflödigt ut att här debattera frågan. Men det finnes en omständighet som gör, att jag för min del skulle önska, att kammaren lemnade sitt bifall till reservanternes inom utskottet afgifna förslag till skrifvelse till Kongl. Maj:t. Jag tror nemligen, att, om Andra Kammaren fattade ett sådant beslut, det af regeringen skulle upptagas såsom en opinionsyttring för att Andra Kammaren åtminstone ville hafva en opartisk utredning, huru vida man bör verkställa en ordentlig revision af tulltaxan. En talare på kalmarbänken, herr Redelius, yttrade visserligen om reservanternes förslag, att det icke gick på annat än att vara en valmanöver. Detta har redan af en före-

gående talare besvarats och jag vill därför endast fästa den ärade talarens uppmärksamhet på att, då ingen anledning förefinnes att misstänka, det något sådant skulle ligga bakom reservationen, herr Redelius väl kunde hafva en sådan tanke, men att det är alltför hårda ord för att så här offentligen uttalas. Då man ej vet att så skulle förhålla sig, har man icke heller rätt påstå det. Herr Redelius önskade äfven, att fakta måtte få tala. Ja det vilja vi frihandlare också, men här hafva vi ännu icke några fakta att stödja oss på. Vi frihandlare anse icke spannmålstullar och några få andra tullar behöfliga, men protektionisterna anse lika faktiskt, att man bör ha sådana. Det är derom, man icke kan förena sig; och det är detta vi frihandlare vilja, att regeringen skulle sättas i tillfälle att framkomma med en opartisk utredning om, så att vi kunde bedöma, om vår tullagstiftning borde gå i protektionistisk eller frihandelsvänlig riktning. Den ärade talaren anförde vidare, att protektionisterna redan begärt en utredning, men att regeringen envist motsatt sig en sådan. Jag trotsar talaren att kunna visa, att regeringen någonsin motsatt sig att gifva representationen den utredning den begärt, vare sig i ena eller andra frågan; jag har åtminstone ännu aldrig kunnat märka något sådant. Den ärade talaren uttryckte vidare sin öfvertygelse om, att vi för närvarande hade en partisk regering. Äfven detta är ett hårdt uttryck. Man kan väl tänka sådant, men det är icke fullt grannlaga att så bestämdt uttala det, ty det vet herr Redelius lika litet som någon annan. Jag är fullt förvissad om, att, derest Riksdagen skulle önska en utredning i frågan, regeringen ännu en gång skulle taga den om hand, och då jag har fullt förtroende till regeringen, anser jag, att man äfven bör lemna denna utredning åt regeringen. Om herr Redelius icke har förtroende till regeringen utan anser densamma partisk, har kanske likväl regeringen förtroende till herr Redelius, så att om regeringen tillsätter en komité för behandling af denna fråga, kan han icke vara fullt säker på, att icke äfven han kommer in i denna komité.

Jag vågar således på det lifligaste yrka bifall till reservanternas skrifvelseförslag och anhåller, herr talman, att proposition måtte framställas på bifall till detsamma.

Med herr Hörnfeldt förenade sig herrar *Nydahl, Näsman, Jansson* i Myre, *Bromée, Brodin, Hansson* i Solberga, *Seegerlind, Vesterberg, Johnsson* i Norrkärna, *Lagerberg, Nordenfeldt, Nilsson* i Skärhus, och *Ericsson* i Stockholm.

Herr Ohlsson i Stockholm: När man läser bevillningsutskottets motiv till tredje punkten, måste man, om man icke läser vidare, deraf draga den slutsatsen, att utskottet skulle komma att enhälligt föreslå en sådan skrifvelse, som här är i fråga. Utskottet säger nemligen bland annat: "Utskottet, som till fullo delar förslagsställarens uppfattning om vår gällande tulltaxas principer, och i likhet med honom måste medgifva, att dessa principer i åtskilliga delar icke blifvit konsekvent genomförda, finner dock, efter att hafva tagit motionärens särskilda

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.

(Forts.)

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.
(Forts.)*

ändringsförslag i öfvervägande, att dessa förslag för vinnande af den likformighet och följdriktighet i beskattning, som motionären förmått sig åsyfta, måste underkastas en så vidtomfattande utredning i statistiskt och tullpolitiskt afseende samt en så vidlyftig jämförelse med gällande tullsatsers för närstående artiklar, att det icke läres kunna medhinnas af utskottet.“ Utskottet medger här, att en sådan revision, som jag föreslagit i min motion, vore önskvärd och behöflig, men säger sig icke kunna medhinna den, och utskottet tillägger, att mycket mera borde genomses och revideras. När utskottet nu erkänner att det icke kan göra den utredning som är nödvändig för att få en följdriktig tulltaxa, hvem skall då göra denna utredning om icke Kongl. Maj:t, som har nödigt material och arbetskrafter till sitt förfogande och som kan taga tillräcklig tid på sig? Jag hade som sagdt föreställt mig, att utskottet, som varit enhälligt i denna motivering, skulle lika enhälligt hafva föreslagit en skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om en utredning. Jag ber att ur samma utskottets motivering få med några exempel uppvisa, huru rätt utskottet haft med hänsyn till sin kompetens i detta fall, i synnerhet med hänsyn till den korta tid utskottet haft att använda. Utskottet säger, att dragremmar kunna icke åsättas tull därför att maskiner och redskap enligt franska traktatena äro tullfria och dragremmar höra till maskiner. Det är fullt riktigt, att de dragremmar, som verkligen höra till maskiner, måste enligt traktaten vara tullfria, men af egen erfarenhet vet jag att, om man särskildt inför särskilda delar af en maskin, så får man särskildt förtulla dessa. Här behöfves sålunda en utredning om huru det rätteligen förhåller sig i detta hänseende och huru vida vi icke hafva rätt att lägga tull på den ena eller andra artikeln, hvars råvara drager tull. På liknande sätt förhåller det sig äfven med andra artiklar, såsom adress- och visitkort. De betraktas af utskottet såsom litografiska alster som redan draga tull, men förhållandet är att t. ex. jernvägsbiljetter anses såsom tryckalster och gå tullfria. Det finnes för öfrigt en mängd artiklar, hvilkas råvaror draga tull, men gå fria såsom färdiga. Häre synes mig ligga en synnerlig stor anledning att begära en utredning, på det att vi må kunna få vår tulltaxa i möjligaste mån följdriktig.

Jag inskränker mig till detta och instämmer i öfrigt med herr Waldenström.

Herr Rundbäck: Kammaren får ursäktas mig, om jag ej kan lägga mina ord så väl, att de i allo kunna behaga herrarne af majoriteten, men jag utbeder mig någon misskund äfven med minoriteten. Åtskilliga skäl finnas som hindra mig att bifalla reservanternas förslag. Till en början ber jag att ur Kongl. Maj:ts trontal till 1886 års Riksdag få uppläsa följande: “Statsverkets tillstånd har icke tillföre varit så tillfredsställande som nu. Tyvärr lida dock de viktige näringarne här likasom i de flesta andra länder af svårt betryck. Talrika framställningar till mig hafva ingifvits om sådana förändringar i tullagstiftningen, att ökad skydd måtte beredas det in-

hemska arbetet. Dessa framställningar äro nu föremål för grundlagsenlig utredning.“ Framställningarna voro i sanning talrika. 66,000 medborgare, de flesta valberättigade, hade, som jag hört, petitionerat om en utredning af tullfrågan, och Kongl. Maj:t, som uttalat ett ömt deltagande för folkets behof, måste hafva ansett dessa framställningar hafva varit af vigt, eftersom han omtalade dem i sjelfva trontalet. Detta löfte glädde och ingöt säkerligen förhoppningar hos alla. Följden blef också, att tullfrågan äfven vid 1886 års riksdag föll, ty man ville låta regeringen få tid att verkställa den utredning, som den lofvat. Men då man detta år återvände och efterfrågade, om något vore gjordt åt saken, så erfor man att inga åtgärder vidtagits. Från regeringen afhöordes ingenting till den betryckta ställningens afhjelpande. Då togo en stor del af denna kammares ledamöter vid detta årets A- riksdag initiativ i tullfrågan och huru den blef behandlad känna vi, men näppeligen hade denna kammare börjat behandla frågan, förrän den blef hemkörd; och si då lærer frågan fått den antydda grundlagsbehandlingen, ty någon annan har jag icke afhört. Finnes då icke fullgod anledning till den misstro, att om åt denna regering uppdrages att åstadkomma en utredning, denna utredning åtminstone icke skulle komma att gå i en opartisk eller i den af oss önskade riktningen?

Äfven en annan fråga vill jag i sammanhang härmed beröra. Hans excellens statsministern yttrade vid behandlingen här i kammaren af spanska handelstraktaten, att han ansåg att vår tulltaxa vore bunden af den franska traktaten och att ingen borde tro, att vi under nuvarande förhållanden kunde införa något konsekvent genomfördt nytt tullsystem, förr än den franska traktaten utginge. När detta helt nyligen yttrats från statsrådsbänken, hemställer jag, om det kan vara ringaste skäl att skriva om något, som regeringen sjelf sagt vara omöjligt. Ty icke kan väl meningen vara, att denna utredning skulle draga om hela fem års tid eller till dess franska traktaten utlöper? Om jag trodde, att någonting verkligen skulle kunna uträttas med en dylik utredning, så skulle jag visst icke sätta mig deremot. Men det anser jag vara otänkbart. Vi hafva ju för öfrigt redan en fullständig utredning i 1882 års stora tullkomité's betänkande. Denna komité bestod ju af våra främste män och deras utredning var åtminstone diger och berömd, men dock säger man nu att vi äro alldeles på det oklara om frågans innebörd. Viljen, kunnen I då verkligen gifva dessa komiterade, edra egna åsigtens män, ett dylikt misstroendevotum genom att säga: Eder utredning duger icke, vi vilja hafva en ny? En sådan hafva vi ju också haft, ty vi böra icke förgäta differentialtullkomité'n, hvilken afgaf betänkande i frågan så nyligen som i fjol. Utredning saknas således icke. Då frihandlarne det oaktadt göra anspråk på en ny utredning, så afgifva de dermed det mest eklatanta bevis på, att de icke äro hemmastadda i den fråga, hvarom de så mycket talat, skrivit och väsnats. Misstanken kan således snart insmyga sig, att deras storartade agitationer i våras mera afsåg en valmanöver, än en på insigt och nitälskan för landets väl uppblötsande känsla. Under vårens valstrid hafva de dock förklarar sig hafva

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.
(Forts.)*

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande re-
vision af tull-
lagstiftning-
gen.*

(Forts.)

mycket väl reda på frågans innebörd. Och i de skrifter, herr Waldenström t. ex. författat och föreningen emot lifsmedelstullar utgifvit, har herr Waldenström ju uttryckligen förklarar sig veta "hvad som är visst". Men nu erkänner han det oaktadt, att han icke har reda på frågan. Jag beklagar i sanning herr Waldenström. Först har han så tvärsäkert skrifvit i tullfrågan, som han nu erkänner sig icke hafva reda på, och för det andra har han förledt mången genom att förut säga sig veta "hvad som är visst".

Herr Johan Ohlsson nämnde, att han ville hafva en utredning icke af en komité utan af en sakkunnig man. Frihandlarne hafva ju redan sin sakkunnige man i den der träskomakaren, om hvilken föreningen mot lifsmedelstullar haft så mycket och så godt att förtälja i någon af sina många skrifter. Denne, som började sina bana som protektionist och slutade den såsom frihandlare, bör ju vara sakkunnig, ja en riktig bjesse. Vidare hafva vi ju att tillgå denna stora massa af omnämnda förenings upplysande och tvärsäkra skrifter, hvilka under och efter sistlidne riksdag, så flitigt utdelades. Att denna förenings högst upplyste ledamöter och skriftställare skulle behöfva en utredning i frågan förvänar mig alltså; ty det nedsätter på mera än ett sätt föreningens värdighet och bevisar ju, att den sprungit i ogjordt väder. För öfrigt finnes det ju redan en komité, som borde kunna taga denna sak om hand, nemligen den s. k. välfärdskomitéen. I två år har svenska folket fått vänta på denna komités utlåtande. Skulle icke regeringen kunna återtaga förbudet för denna komité att icke få inlåta sig på tullfrågan? Ty eljest fruktar jag att det blir med denna komités arbete och Sveriges välfärd såsom i en anekdot berättas, hvilken jag beder få omtala. Det hände sig nemligen en gång, att en gök satt och gol i ett träd, som afhördes af tvänne män, den ena rik, den andra fattig. Den rike mannen sade då till den fattige: hör du huru skönt göken gal för mig? Ånej, svarade den fattige, han gal icke för dig utan för mig, ty han sitter i mitt träd och befinner sig på mina ägor. — Hvad för något, invände den andre, har jag icke in-teckning i hela ditt hemman, det är alltså mitt och göken gal för mig. Om detta gräl utspann sig en svår träta och slutligen rättgång, som afgjordes med det utslag, att göken gol icke för någon af de tvistande parterna, utan för domaren, eftersom han erhöll protokollslösen. På samma sätt fruktar jag, att det blir med välfärdskomitéen. Hvarken regeringen eller svenska folket lära få någon nytta eller välfärd af dess arbeten, utan den blir väl endast till gagn för komitéledamöterna sjelfva, som få uppbära sina arfvoden.

Jag hyser för öfrigt stora betänkligheter, huru vida reservanter kunna på detta sätt väcka ny motion, då endast utskottet sjelft har denna rätt; och i följd deraf anser jag grundlagsvidrigt, att kammaren fattar ett sådant beslut som reservanterne föreslagit. Vidare beder jag få tillägga: det glöder mig mycket, att till och med herr Waldenström, som talade för tull å ost, kommit till annan åsigt än förut i tullfrågan och synes vara på väg till omvändelse. Slutligen beder jag få säga, att jag icke vill inlåta mig på frågan om regeringens opartiskhet, men

då man talar om att reservanterna vilja hafva en opartisk utredning, beder jag få anmärka, att det torde blifva svårt för regeringen att gå ifrån sina gamla traditioner och in på något nytt system. Detta vore ju också att fordra för mycket äfven af den bästa regering, huru benägen den annars kan vara för reservanternas förslag.

Då kanske ännu många begärt ordet och jag nu sagt det hufvudsakligaste af hvad jag ämnat säga, skall jag inskränka mig till att yrka afslag på denna skrifvelse, som jag anser under alla förhållanden vara för tidigt ifrågasatt och för innehållslös.

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

Herr Redelius: Då jag endast begärt ordet för att svara herr Waldenström på hans yttrande, att frihandlarne icke vilja vara några nihilister i tullfrågan, men att det skulle vara protektionisterna, som hindra, emedan de deltaga i beslutet, skall jag icke upptaga tiden med att säga allt möjligt, som kunde derom sägas, utan yttra mig helt kort. Jag vill till en början instämna med herr Waldenström deri, att protektionisterna i denne kammare bidraga till de beslut, som här fattas, ty vi votera ju också med, men vi kunna ej ensamma afgöra någonting, men frihandlare kunna göra, hvad de vilja, ty de utgöra majoriteten, och jag vill visa detta och för ändamålet undantagsvis komma med ett par siffror, ehuru jag annars har ringa förtroende för siffror, sedan jag läst herr Waldenströms bok "Hvad som är visst." Men de siffror jag nu vill komma med äro sådana, att en hvar i kammaren kan genast kontrollera dem. Kammaren har förut i dag voterat tull på ost och dervid afgåfvos förutom den förseglade sedeln jemnt 200 röster, nemligen 156 för och 44 emot tullen. Nu tror jag att vi, utan att mycket misstaga oss, kunna antaga, att protektionisterna föfogade öfver 84 röster. Om alla dessa afgåfvos för, så afgåfvos 72 röster af frihandlarne för nyssnämnda beslut och de 44 skulle då vara rena frihandelsröster. Det är alltså verkligen sant, att protektionisterna hafva i väsentlig grad kunnat bidragit till denna utgång. Men därför är det *icke* sant, såsom herr Waldenström sade, att protektionisterna hindra tullars åsättande; nej, frihandlarne hindra, och de kunna det, om de vilja, ty endast majoriteten kan här göra hvad den behagar i sådana saker, och majoriteten var här 116 mot 84. Blir ingen tull åsatt, måste alltså frihandlarne hafva hindrat detta.

Jag har velat säga detta gent emot herr Waldenströms påstående, att utgången af tullfrågan i det hela kan sägas hafva berott på oss protektionister.

Herr A. P. Danielson: Jag vill icke ingå i pröfning om det grundlagsenliga i det nu föreliggande förslaget, det må herr talmanen sjelf bedöma. Jag begärde ordet i anledning af herr Waldenströms yttrande, att frihandlarnes hjertan klappa mycket varmt af tillmötesgående mot oss protektionister. Är detta verkligen förhållandet, så tror jag att herrarne kunna vara med om den skrifvelse, som föreslagits i herr Lothigiuss' reservation. Jag kan nemligen icke finna annat, än att, om man vill hafva en utredning, denna bör omfatta *alla* våra näringar och icke blott afse att afväga de fakta, som betinga en om-

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)*

flyttning i nuvarande tulltaxa. Man kan förstå huru denna utredning bör ske, då man vet att de flesta näringar nu hafva skydd, ehuru det måhända är ojemt fördeladt mellan de särskilda näringarne, så att en och annan detalj behöfver omflyttas eller jemnas ut.

Men vår stora hufvudnäring, jordbruket, har icke alls något skydd. Om I därför, mine herrar, viljen vara fullkomligt opartiska samt ställa eder på en opartisk grund, så undrar jag, om icke det skulle vara skäl att antaga den af herr Lothigius afgifna reservation. Den innefattar ju endast en hemställan, att Kongl. Maj:t måtte förordna en komité af sakkunnige personer med uppdrag att afväga alla detaljer i vår nuvarande tulltaxa med fäst afseende å alla näringar, således äfven jordbruket och dess binäringar. Och man bör väl icke förakta den allmänna mening, som är rådande i landet angående jordbrukets betryckta ställning. Om I äfven kommit hit med en majoritet, som icke är för tull, så tror jag dock, att I kunden visa åtminstone så mycket tillmötesgående, att denna reservation finge antagas såsom ett uttryck af opinionen inom denna kammare. Viljen I visa landet, att I ären benägna att gå de stora näringarne till mötes samt försöka upphjelpa den ekonomiska ställningen, så tror jag, att I borden antaga denna reservation. Jag föreställer mig deremot, att om en sådan skrifvelse komme till stånd, som reservanterna från denna kammare påyrkat, så skulle detta icke innebära någon hjälp. Viljen I dermed blott undanskjuta frågan för en längre tid, så tror jag I derutinnan handlen oklokt, ty det är en nödvändighet, att vår tulltaxa i en närmare tid underkastas en fullständig pröfning. Skulle åter meningen vara att få frågan uppskjuten, till dess franska och spanska handelstraktaterna gå till ända, så ber jag eder ihågkomma, att kanske redan nästkommande Riksdag kommer i den ställning, att den blir nödgad att gå in på alla områden för att söka efter ökade statsinkomster. Under sådana förhållanden frågar jag, om det icke är bättre att söka denna inkomst på tullagstiftningens område, än att bereda densamma genom en tilläggsbevillning. Derfor tror jag, att man icke handlar klokt, om icke dessa omständigheter tagas med i beräkningen. Vi veta visserligen, att någon skrifvelse för närvarande icke kan komma till stånd, emedan Första Kammaren redan afslagit hvarje förslag derom, men om man vill uttala en opinionsyttring i detta syfte, så bör detta ske nu.

Man har här sagt, att vi protektionister veta icke hvad vi vilja, men jag kan försäkra, att vi veta, hvad vi förfaktat. Vi vilja hjälpa landets alla näringar i så väl ena som andra afseendet och vi kunna därför icke släppa efter den förutsättning, att icke våra stora hufvudnäringar skulle komma med vid en sådan utredning, som här afses. I bören icke förakta denna mening, som är allmän inom landet, ty om också vi protektionister för tillfället äro i minoriteten i denna kammare, så kanske vi dock snart blifva majoritet. Ingen vet, huru nästa val kan utfalla. Måhända kan det sorgligt nog — ur min synpunkt sedt — utfalla såsom nu, men kanske det också kan vända sig åt ett annat håll, ty den ekonomiska ställningen i landet och de svårigheter, hvarunder våra näringar arbeta, samt det allmänna missnöjet inom alla yrken skola nog göra det till ett tvång att söka hjälp, der hjälp kan

stå att finna. Vi veta dessutom hvad andra länder gjort härutinnan. Derför tror jag att icke heller vi kunna vara likgiltiga i detta afseende. Något måste förr eller senare göras.

Såsom herr Lothigius framställt sitt förslag, skulle Kongl. Maj:t genom sakkunniga personer utreda, hvilka förändringar i gällande tulltaxa lämpligen böra och kunna vidtagas i syfte att bereda så väl jordbruket som öfriga näringar ett efter tidsförhållandena afpassadt jemnare skydd för förädlade produkter samt till nästa riksdag afgifva de förslag, hvartill utredningen må finnas föranleda. Jag tror äfven för min del, att vi behöfva detta förslag redan till nästa riksdag och jag anser att detta kan låta sig göra, emedan det icke kan behöfva gå så långsamt med detta förslags uppgörande, då man, såsom vi veta, redan har en mycket god statistik i detta ämne. Det har nemligen nu utdelats ett häfte af den så kallade välfärdskomiténs betänkande, och de siffror, som deri förekomma, böra vara vägledande i en sådan fråga som denna. Om I läsen detta häfte noga, så är det min öfvertygelse, att vi skulle komma på det klara med en hel del näringar samt huru vi skulle ställa inom olika yrken.

Det är derföre jag tror att utredningen kan ske på kortare tid än åratals; om man vill taga saken såsom den är, kan den deremot snart blifva färdig. Det är ju här blott fråga om ett skrifvelseförslag. Kommer nästa Riksdag hit med den uppfattning, att den icke vill hafva jordbruks- eller spanmålstullar, kan den ju låta förslaget fara, och derför tycker jag, att majoriteten i kammaren ej bör vara rädd för att nu låta det komma fram.

Det är med dessa åsichter, herr talman, som jag ber att få yrka bifall till den af herr Lothigius afgifna reservationen, men dock med uteslutande af orden *för förädlade produkter*, så att frågan kan tagas i sin helhet och så att det, som framgår genom utredningen, blir opartiskt. Jag vet, att någon skrifvelse icke nu kan komma till stånd, men äfven om man blott vill uttrycka en opinionsyttring, så bör den vara så omfattande att deraf framgår, att vi såsom svenske män vilja se till *alla* näringar.

Jag yrkar bifall till herr Lothigius' reservation med uteslutande af de nämnda orden.

I detta yttrande instämde Herrar *Pehrsson* i Norrsund, *Östberg*, *Akerlund*, *Sundling*, *Löfberg*, *Anderson* i Skeenda, *Forselius*, *Pettersson* i Tjärsta, *Ekeborgh*, *Petersson* i Hamra, *Jakobson*, *Anjou*, *Sam. Johnson*, *Sjöberg* i Bodaryd, *Svensson* i Rydaholm, *Jönsson* i Mårarp, *Bondeson*, *Jönsson* i Gammalstorp, *Pehrson* i Törneryd, *Peterson* i Hasselstad, *Nilsson* i Rinkaby, *Andersson* i Lyckorna, *Åkesson*, *Tufwesson*, *Oléhn*, *Börjesson*, *Johansson* i Esset, *Norén*, *Smedberg*, *Dahlgren*, *Svensson* i Brämhult, *Fredholm* i Saleby, *Larsson* i Viggetorp, *Persson* i Heljebol, *Olsson* i Sännersta och *Odell*.

Herr Ljungman anförde: Då jag förut icke yttrat mig i tullfrågan, ber jag nu, trots kammarens otålighet efter proposition, få sägra några få ord.

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

Reservanterna från Andra Kammaren anföra i sin reservation, såsom jag tycker, goda skäl för behofvet af en utredning utaf tullfrågan i sin helhet, en utredning, som borde vara både opartisk och fullständig, så att personer, tillhörande de olika åsigterna, kunde på densamma grunda sitt omdöme och med den i hand hafva tillfälle att vid kommande riksdagar lättare sätta sig in i det så svåra ämnet. Då man emellertid kommer till klämman i reservationen, finner man ledsamt nog, att reservanterna helt och hållet öfvergifvit den ståndpunkt, som de intagit i motiveringen. Det är min öfvertygelse att om reservanterna icke gjort detta, utan visat något af det tillmötesgående, hvars önskvärdhet en talare på skånebänken så befogadt framhöll under förmiddagens plenum, denna reservation med förslag till skrifvelse blifvit utskottets beslut; ty jag kan icke tänka mig annat än att herr Lothigius då skulle hafva anslutit sig till ledamöternas från Andra Kammaren mening. I stället hafva reservanterna intagit en ytterlighetsståndpunkt på frihandelssidan och derigenom icke blott öfvergifvit den hållning, de ådagalagt i motiveringen, utan äfven förstört hela saken. Då denna fråga förevar i Första Kammaren, hade bland andra äfven hans excellens herr statsministern ordet. Han yttrade då, att regeringen ville, i händelse en skrifvelse från Riksdagen aflätes om en sakkunnig utredning af tullfrågan, låta verkställa en sådan utredning, som skulle blifva möjligast opartisk, fullständig och mångsidig. Under sådana förhållanden kan jag icke finna det vara rätt lämpligt, att man i denna kammare önskar ingå till regeringen med en skrifvelse, som skulle afse att få till stånd en utredning med ett visst *partisysfte*. Jag vet visserligen, att det nu efter Första Kammarens afslag är för sent att åstadkomma den nämnda riksdagskrifvelsen, men äfven ett blott uttalande med så bestämdt partisysfte som reservationen innebär, anser jag icke klokt, utan borde man då snarare göra ett uttalande om önskligheten af en så *opartisk, allsidig och fullständig* sakkunnig utredning af tullfrågan som möjligt.

Med hänsyn härtill yrkar jag att kammaren, med godkännande af de åtta reservanternas från Andra Kammaren motivering, ville afslå deras reservations hemställan.

Herr Jonsson i Hof: Att det kan vara delade tankar om formen på den skrifvelse, som kammaren skulle vilja aflåta, det kan jag nog förstå, men med hvad skäl man kan våga påstå, att reservanternas från Andra Kammaren förslag till skrifvelse är partiskt, det kan jag icke fatta, ty det säger icke att utredningen skall gå vare sig i det ena eller andra syftet, utan blott att det skall vara en saklig utredning af de fakta, som böra ligga till grund för en följdriktig och likformig tillämpning af tullsatserna i vår tulltaxa. Så vidt jag kan förstå orden, är det reservanternas mening med likformighet och följdriktighet i tullagstiftningen, att de ganska betydliga delar af näringslifvet, som för närvarande äro utan tull, men som en sakkunnig utredning visar skola hafva nytta af sådan, utan att skada andra näringar, också behöfva erhålla tull. Jag skulle derföre icke kunna förmoda annat än att en sådan skrifvelse vore den, som bäst kunde förena alla me-

ningar, ty den talar icke åt det ena eller andra hållet, och alla medgifva, att sakliga fakta i vidsträcktare mån, än som nu förefinnas, skulle vara till nytta, vare sig man går i den ena eller andra riktningen. Herrarne tro kanske, att, när vi haft ett par tullkomitéer förut, som framlagt åtskillig statistik, det är all utredning, som fordras. Men detta är långt ifrån förhållandet. Det finnes vissa delar i denna tulltaxa, som när man skall taga i hop med dem, äro af den beskaffenhet, att jag tror, att hvem som helst, vare sig han har den ena eller andra åsigten om systemet, skall erkänna att man står inför ofantliga svårigheter, då man vill lösa de olika intressen, som komma i kollision med hvarandra. Jag vill blott nämna ett exempel. Det var under föregående riksdag fråga om tull på en del jernmanufaktur, gjuteriartiklar, som utgå från de mekaniska verkstäderna, fartyg m. m. Huru är det med de sakliga fakta i det fallet? Vår statistik säger, att vår utförsel af sådana produkter går upp till omkring 2,000,000 kronor om året, men det fins en enda verkstad, som ensam sålt till utlandet mycket mer, än hvad denna statistik upptagit för alla. Är detta icke bevis på, att man ur statistiken icke kan hemta tillräckliga fakta för en allvarsam revision af tullagstiftningen? Samma förhållande är det också med jernvägsmateriel m. m. Det vissa är emellertid, att den inhemska tillverkningen icke tillfredsställer landets behof, utan att man måste köpa åtskilligt utifrån. Då är det alldeles origtigt, att man är utan tull t. ex. på jernvägsagnar, men att man skall betala tull på möbeltyg och kläden, hvarmed dessa skola invändigt beklädas. Det tyckes då vara det enklaste att taga bort tullen på beklädnaden också, men då kommer man kanske derhän, att man måste slå i hjel den industri, som tillverkar dessa varor, och till samma svårigheter kommer man också för andra delar af näringslivet, om man belägger jernvägsagnar och fartyg med tull. På detta sätt kommer man steg från steg till svårighet vid försöken att upphjelpa de missförhållanden, som finnas i vår tullagstiftning. Jag vågar därför säga, att hvilken åsigt man än må hafva om tullsystem, måste man dock erkänna, att alla slags fakta, man kan anskaffa både från eget och främmande länder, måste vara till stor nytta för en omarbetning af tulltaxan.

Nu har herr A. P. Danielson ansett, att ett bifall till herr Lothigius' skrifvelseförslag skulle vara bättre än bifall till reservanternas förslag. Jag för min del tror detta ej. Det kan visserligen förefalla vara alldeles detsamma, om man tager hans kläm, eller om man tager det förslag, som blifvit ifrågasatt med uteslutande af klämman i detta afseende, men skillnaden är dock den, att i ena fallet blir undersökningen förutsättningslös, under det att den i det andra fallet går i visst syfte. I senare händelse kan utredningen lättare blifva partisk, än om den blott skulle omfatta undersökning af fakta, utan att man på förhand hade bestämt gränsen. Då nu härtill kommer, att motiveeringen i reservanternas inom Andra Kammaren förslag är mer omfattande och påpekar hvad man vill och anser sig böra göra, under det att herr Lothigius' förslag härutinnan är knapphändig affattadt, så tror jag, i olikhet med herr A. P. Danielson, att det förra förslaget bör vinna företräde framför det senare. Jag vill ytterligare påpeka,

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

jag vågar säga en orimlighet i herr Lothigius' förslag. Han begär nemligen, att den ifrågavarande utredningen skall vara verkställd så tidigt, att man redan till nästa riksdag skall kunna få ett förslag härutinnan från Kongl. Maj:t. Detta skulle nog låta sig göra, om man visste hvad man ville göra och icke dessförinnan behöfde någon sakrik och betydande utredning i ämnet. Men är man ense derom, att man dessförinnan bör samla så många fakta som möjligt, för att vara öfvertygad om att man icke begär misstag, som kanske inom få år böra ändras, till stor skada för handel och näringar, då tror jag man bestämdt skall kunna inse, att en utredning af tullförhållandena på så kort tid och framläggande af förslag till ändringar härutinnan är en omöjlighet. Förslag till ändringar inom det område, herr Lothigius föreslagit, tror jag att hvarje af kammarens ledamöter anser sig kunna göra på fri hand i motionsväg. Jag slutar med att yrka bifall till det af Andra Kammarens reservanter i frågan framställda skrifvelseförslag.

Häruti förenade sig herrar *Grafström, Wretlind, Collander, Ruhlin, Sahlström, Andersson* i Lysvik och *Broström*.

Herr Meyer: Då jag begärde ordet, var det egentligen för att bemöta några anmärkningar, som blifvit gjorda från motsidan. Dessa anmärkningar hafva dock sedan dess blifvit bemöta, och jag anser mig därför icke befogad att upptaga kammarens tid med att upprepa hvad som redan blifvit sagdt en gång. Jag skall emellertid bedja att få meddela kammaren den upplysning, och jag tror mig kunna lemna den på samtliga reservanternas vägnar, att orsaken, hvarför vi bestämde oss för att framlägga detta förslag, var den, att vid behandlingen af de motioner, hvaröfver utskottet hade att afgifva förslag, vi stötte på den ena svårigheten efter den andra, till följd hvaraf vi icke kunde åstadkomma den utredning i ämnet, som var behöfzig. Det var denna omständighet, som väckte tanken på att genom en skrifvelse till Kongl. Maj:t begära tillsättandet af en komité, som kunde åstadkomma en opartisk utredning af våra tullförhållanden, utan att framkomma med något förslag, hvarken i den ena eller andra rigtningen. Det var icke meningen att dermed gräfvå någon grop för våra motståndare eller att åstadkomma någon valmanöver, utan det var därför, att vi ansågo, att tulltaxan var bristfällig och oegentlig, samt att densamma tarfvade en förändring i sin helhet.

Jag har icke annat att tillägga, än att jag ber att få yrka bifall till reservanternas förslag.

Herr *Stormats Math. Olsson* instämde med herr Meyer.

Herr Rydin: Då jag genomläste detta betänkande och dervid fogade reservationer, förundrade det mig, att reservanterna icke vid de olika punkterna i betänkandet afgifvit särskilda reservationer och dervid särskildt framhållit de förhållanden, som enligt deras förmenande utvisat behöfligheten af en reform. De hafva vid de särskilda punk-

terna icke framställt förslag om aflåtande af något skrivelseförslag. Sådant hade dock lämpat sig vid den punkt, deri utskottet behandlat herr Anderssons i Lysvik motion, innefattande en hemställan om förslag till skrivelse med begäran om utredning, huru vida det icke vore skäl att tullpliktig vara tullbelades i förhållande till varans värde. Vidare hafva en hel del oegentligheter framhållits i herr J. Ohlssons sakrika motion. Under sådana förhållanden hade det varit af vigt, att reservanterna, om de verkligen önska en utredning, framhållit, i hvilken riktning de önskade att denna utredning skulle gå, och påpekat de i nämnda motioner omförmälda förhållanden och dessas inverkan på frågan, så att man vetat hvad de önskat, och om de velat hafva en sakutredning eller allenast få frågan undanskjuten. Jag är rädd för aflåtande af skrivelser i allmänhet, och detta af det skäl, att dessa skrivelser tillagts den betydelse, att regeringen icke gerna begagnar det initiativ den eger utan att först hafva emottagit en skrivelse. En skrivelse är för öfrigt svår att affatta i sådana ordalag, att icke just ordalagen lägga hinder i vägen för utredning af frågan. Jag anser vidare, att hela ansvaret för den föreliggande så viktiga frågan hvilat på regeringen. Regeringen har genom Andra Kammarens upplösning tagit frågan i sin hand; hon har derigenom tagit initiativet i afscende å tullagstiftningen i sin hand. Vid sådant förhållande måste det vara regeringens ovilkorliga pligt att också föra fram frågan. Efter hvad jag hört herr statsministern i Första Kammaren yttra, anser han sig också förpligtad att oberoende af ordalagen i inkommande skrivelseförslag utreda frågan så, att alla berättigade intressen ses till godo; statsministern har uttryckligen förklarat detta vara hans pligt. Således har, jag upprepar det, regeringen frågan i sin hand, och Riksdagen behöfver följaktligen icke bereda regeringen något tillfälle att taga den i sin hand. Då man säger att det är regeringens ovilkorliga pligt att taga frågan i sin hand, kan man fråga, om regeringen också är berättigad dertill. Gå vi då till grundlagen, så finna vi, att 59 § regeringsformen säger: »I sammanhang med uppvisandet af statsverkets tillstånd och behof låte Konungen för Riksdagen framställa förslag rörande sättet att genom bevillningar fylla hvad staten kan utöfver de ordinarie inkomsterna erfordra.» 89 § regeringsformen gifver regeringen ensam initiativet i allt, som hör till våra näringar och som rör den ekonomiska och administrativa lagstiftningen. Således är det tydligt och klart, att regeringen eger initiativ. Riksdagen eger endast göra framställningar och uttrycka önsksningar. Vid sådant förhållande hemställer jag, om det kan vara skäl att vi besluta aflåtande af en skrivelse. En skrivelse kan lämpligen aflätas under förhållanden, då inom representationen en obestämd stämning är rådande och denna stämning vill gifva sig luft i en uttalad önskan, att en fråga icke måtte längre få ligga nere. Förberedande åtgärder behöfva vanligtvis då med frågan vidtagas. Den måste t. ex. först behandlas af en komité. Då kan det vara på sin plats att aflåta en skrivelse. Men att, då regeringen sjelf förklarat, att tullfrågan är den för hela vårt land viktigaste och den dominerande frågan, just i denna fråga till regeringen ingå med en skrivelse anser jag

Angående skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

icke vara nödigt. På grund häraf yrkar jag afslag å hvarje slags förslag till skrifvelse.

Med herr Rydin instämde herrar *Larsson* i Upsala, *Mallmin*, *Östberg*, *Pettersson* i Tjärsta, *Larsson* i Mörtlösa, *Metzén*, *Erickson* i Bjersby och *Eklund*.

Herr Jansson i Krakerud: Jag för min del finner det betänkligt, att bevillningsutskottet icke framkommit med något sjelfständigt skrifvelseförslag. De förslag till skrifvelse, som framkommit till kammarens kännedom, hafva nemligen tillkommit blott på initiativ af utskottsreservanter. Bevillningsutskottet har sålunda visat sig sakna förmåga att behandla tullfrågan.

Läser man bevillningsutskottets betänkande, så inskränker det sig till att förklara, att Riksdagen icke bör åsätta några tullar. När man sålunda är rädlös i utskottet, och Riksdagen icke heller på de två senaste åren kunnat åstadkomma något nämnvärdt i tullväg — det enda vi lyckats åstadkomma är ju 20 öres tull på ost — då synes det mig att Riksdagen onligt gammal vana borde erkänna sin oförmåga och skrifva till regeringen, som har mera både tid och resurser att förfoga öfver, och bedja regeringen att få frågan utredd.

En talare sade, att han ansåg att frågan endast skulle blifva uppskjuten genom att afsända en skrifvelse till Kongl. Maj:t. För min del kan jag icke inse, att frågan derigenom skulle blifva på minsta vis uppskjuten. Ty få protektionisterna majoritet vid de kommande valen, är det min öfvertygelse, att de komma att besluta tullar utan afseende på hvad en tullkomité komme att säga. Blifva åter igen frihandlarne majoritet, så är det naturligt, att de vilja afvakta den utredning tullkomitén kan komma med; men klart är ju, att äfven de skola vilja påskynda frågans lösning så mycket som möjligt. Således hyser jag ingen fruktan för att en skrifvelse skulle komma att uppskjuta frågan till en oviss framtid.

Jag skall icke upptaga tiden längre. Jag skall endast till slut bedja att få uttala ett beklagande öfver de uttryck, som herr Redelius i sitt yttrande i afton ansåg lämpligt att begagna. Det är ganska betecknande, att en *prestman* kan uppträda på ett så otillbörligt sätt emot regeringen — en *prestman*, som dessutom har säte och stämma i Riksdagen. Hvad skall man då kunna vänta af mästern Palm och hans gelikar, som icke ens hafva rösträtt vid riksdagsmannaval? Hvad kan man vänta att de skola fälla för en dom öfver regeringen, när en *prest* och riksdagsman kan tillåta sig sådana yttranden, som dem herr Redelius fälde? Jag har velat protestera häremot och inskränker mig i öfrigt till att yrka bifall till reservanternas från denna kammare skrifvelseförslag.

Herr Fredholm i Stockholm: Herr talman! Med afseende på de anmärkingar, som talaren på upsalabänken rigtade mot reservanternas förslag, hvad beträffar att det skulle vara för regeringen obehöfligt att genom skrifvelse från Riksdagen underrättas om hvad

hon hade att göra i en för landet viktig fråga, kan jag till en viss grad gifva honom rätt derutinnan. Men den omständigheten, att regeringen icke behöfver underrättas om hvad hon har att göra, utesluter icke för Riksdagen nödvändigheten att i en fråga som denna, hvarom meningarne äro så delade, säga ifrån hvad Riksdagen önskar och att detta icke består i att göra intet. — Samme talare ansåg vidare, att det hade varit bättre om reservationerna bifogat sin reservation till någon af de motioner, som varit hänvisade till bevillningsutskottets behandling. Den enda motion, med hvilken reservationen skulle hafva kunnat lämpligast förbindas skulle i så fall hafva varit herr Johan Ohlssons. Men då äfven för behandlingen af de andra motionerna den föreslagna utredningen skulle hafva varit högst önskelig och nyttig, har man inom utskottet funnit det vara bättre att låta reservationen omfatta alla motionerna i ett sammanhang.

Beträffande hvilken af de afgifna reservationerna, som det vore önskvärdast och bäst att nu sluta sig till, så har en talare på ölandsbänken för sin del ansett lämpligt, att kammaren skulle omfatta herr Lothigius' reservation, och, så vidt jag rätt förstätt, har herr Ljungman deri instämt. Han uttalade också, om jag icke missförstått honom, den meningen, att om herr Lothigius' reservation rönt någon uppmuntran af denna kammares ledamöter i utskottet, torde den antagligen hafva kommit att ingå i betänkanDET, i stället för att nu vara bifogad som reservation. Det är mot denna uppfattning jag skall be att få göra ett inlägg. Jag kan då upplysa, att herr Lothigius' förslag icke hade någon utsigt att blifva utskottets, emedan i valet mellan detta och det af Andra Kammarens utskottsledamöter framställda segrade det senare med en öfvervägande majoritet, ehuru det för den aflagda sedelns skull visserligen icke kunde vinna ett så beskaffadt understöd, att det kom att ingå i betänkanDET. Orsaken, hvarför herr Lothigius' förslag icke är lämpligt, framgår äfven uppenbart af den diskussion, som rörande densamma i Första Kammaren förekommit. Man ville nemligen der först stryka ordet »förädlade», och sedan ville en annan talare lägga till ordet »spanmål», hvarpå slutligen en tredje talare, känd för sin skarpsinnighet, på fullt allvar föreslog, att det då vore så godt att utesluta båda delarne och endast låta skyddet stå kvar. I följd af egen inre nödvändighet utmynnade herr Lothigius' förslag i ett rent protektionistiskt system, och då vill det synas orimligt begära, att denna kammares majoritet skulle ingå till regeringen med begäran att genomföra ett sådant. För öfrigt innebär detta förslag icke endast en orimlighet, den redan framhållna, utan äfven en annan, den nemligen, att utredningen skall vara fullgjord till nästa riksdag. Om Riksdagen skulle besluta att antaga ett sådant förslag, kunde beslutet derom icke förrän i juli komma till regeringens kunskap. Någon tid skulle väl regeringen äfven hafva att taga ärendet under slutlig ompröfning. Och då skulle de sakkunnige hafva fått på sig för utredningens ombestyrande en tid af fyra månader, det vill säga ungefärligen en lika lång tid, som bevillningsutskottet under vanliga förhållanden har till sitt förfogande. Men en utredning gjord i sådan hast kan ett blifvande bevillningsutskott gerna vara utaf med.

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)*

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

Då herr Redelius första gången hade ordet, yttrade han, att då han först tog kännedom om reservationen, tilltalade densamma honom, såsom varande ett steg i den rätta riktningen. Jag beklagar att han icke lät detta sitt första intryck varda beständande, ty det första intrycket är ofta det rigtigaste, och hade han icke vidare funderat på saken, så hade han äfven sluppit besväret med att hitta på underförstådda motiv, som alldeles icke existera.

Jag tror att det är viktigt, att Riksdagens Andra Kammare uttalar den mening, att man *verkligen* vill, och *upprigtigt* vill komma till ett godt resultat i denna sak, och därför nu understödjer reservationen. Denna fråga är icke, såsom en talare på skaraborgsbänken uttryckte sig, för tidigt väckt, äfven om man med densamma ej afser annat än att vara beredd, då en gång traktaterna skola förnyas. Ty, såsom i motiveringen till reservationen framhålles, går det icke för sig att göra en fullt sakenlig utredning i en hast, och då förslaget är allvarligt menadt, anser jag hvarje hastverk icke vara stort bättre än ingen utredning alls. Men en gång, då man skall fatta sitt beslut om traktaterna skola förnyas eller ej, då är en utredning nödvändig att lägga till grund för beslutet, om man skall veta hvad man gör.

Herr Petersson i Runtorp: Herr talman, mine herrar! Den föregående talaren åberopade sig upprepade gånger på det intryck man kan få, då man läser reservanternas motivering. Jag kan icke underlåta att tala om det intryck, jag fått under diskussionen om denna punkt. När jag hör huru det låter inom denna kammare, kan jag icke undgå att erinra mig ett språk, som här torde kunna tillämpas; och det lyder: "när ett folk söndrar sig emot sig sjelf, så varder det förödt och hus faller på hus." Jag tror icke att det är lyckligt för landet, att här skall uttalas sådana åsigtter i Riksdagen, som man nödgats höra både i detta och andra afseenden; jag tror icke att det är lyckligt att vi, som dock alla äro svenskar, skola ligga i ständig strid om en för landet viktig fråga och draga så långt ut på tiden med dess behandling, att många bland våra jordbrukare gå under på grund af en oklok lagstiftning. Något måste göras och göras snart, om icke jordbruket skall gå under.

Reservanternas skrifvelseförslag har man velat försvara dermed, att det är så oskyldigt att tillsätta en komité och att det icke kan skada att få frågan utredd. Jag påminner mig ett annat ordspråk, som här vid lag kan passa in; det lyder så: "medan gräset gror, dör kon!" Af våra komitéer har man fått den erfarenheten, att vill man riktigt begrafva en fråga och vill man undandra densamma Riksdagens behandling för en längre tid, så är det bäst att skicka den till en komité. Man må säga hvad man vill om regeringens opartiskhet i denna fråga, säkert är att hon är partisk; och skulle en komité för tullfrågans utredning blifva tillsatt, så kan man taga för gifvet, att denna komité skulle rätta sig efter hvad regeringen sade och icke sluta sitt arbete, förrän franska och spanska traktaterna blifvit förnyade. Men hvad vinna herrarne med att strida på det viset? Och hvad begära vi, som är så orimligt, eftersom vi utmålas såsom protek-

tionister och farliga menniskor, som vilja förderfva landet? Jo vi begära blott rättvisa! Vi begära blott att få ett likadant skydd som andra näringsidkare. I erkännen ju sjelfva, att tulltaxan är ojemn och i många fall orimlig.

För att visa att regeringen icke är opartisk i tullfrågan, behöfver man endast peka på den senaste riksdagsupplösningen. Hvad hade skett för skada, om januari-riksdagen hade fått fortsätta sitt arbete, och om de tullsatser, som genom dess beslut blifvit åsatta, hade någon tid blifvit tillämpade, och man sedan hade fått fortsätta att granska tulltaxan och gjort den så rättvis som möjligt — ty det medger jag, att full rättvisa åt alla kan man icke uppnå här i verlden. Då hade man åtminstone i någon mån hjälpt landets näringsidkare på fötter igen. Och sedermera hade man haft tid till en fullständig revision af tulltaxan, innan traktaterna gått till ända.

Men, säger man, det är omöjligt att lägga tull på spanmål, och framhåller ideligen, att man icke skall åsätta sådana tullsatser, som skada andra. Huru kan man komma fram med något sådant? Hvad menar man dermed? Kan man någonsin åsätta tullsatser, som icke skada andra? De tullar, som äro afsedda att hjälpa en, dem måste ju alltid någon annan betala; det är ju klart som dagen. Tullen är ju *en skatt* — en uppoffring af alla för det allmänna bästa. Derom behöfver man således icke disputeras.

Det är så mycket taladt i denna fråga, att jag icke skall upp- taga tiden längre. Jag vill blott beklaga, att vi icke kunna vara eniga, utan oupphörligt måste kifvas om denna fråga. Låge det icke en hund begrafven under detta skrifvelseförslag, så skulle jag icke hafva motsatt mig tillsättandet af en komité. Men min öfvertygelse är, att under närvarande förhållanden ingenting står att göra. Jag yrkar derfor afslag på alla komité tillsättningar och skrifvelseförslag.

Herr Beckman: Herr talman, mine herrar! Det har förefallit mig — framför allt i början af öfverläggningen rörande denna punkt, — som om talets vågor i afton svallat högre, än inom *denna* kammare, dess bättre, plägar vara fallet. Man har till och med fått höra en genklang från yttranden, som i går faldes inom Första Kammaren. Reservanternas skrifvelseförslag skulle, har det sagts, endast vara ämnadt att, såsom ett uttryck lydde, i medkammaren utgöra "en morfin- kur för att stilla feberoron i landet vid de kommande höstvalen."

Detta påstående, att reservanternas förslag blott vore en val- manöver, frambars i vår kammare af en presterlig ledamot — såsom bekant var det en högt uppsatt sådan, som inom Första Kammaren uttalade nyss anförda ord. Och det har vidhållits i trots deraf, att reservanterna upprepade gånger tillbakavisat hvarje sådant antagande. Det synes mig oförklarligt, att man ännu, såsom den siste talaren gjorde, kan vilja framkasta antydningar om att i förevarande förslag skulle "ligga en hund begrafven". Mig vill det synas representationen värdigare, att dess medlemmar med full tillit till hvarandra helt enkelt pröfva hvad som förelägges; och jag hade hoppats, att man icke inom

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstifningen.
(Forts.)

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

denna kammare skulle få höra någon stämpla motståndares bevekelsegrunder såsom mindre rena.

Det har äfven sagts, att om man i denna fråga vände sig till regeringen, så stode ingen opartisk utredning att vänta. Jag skulle kunnat förstå detta tal, om icke regeringens främste man — en man, om hvilken vi dock alla, vi må benämnas protektionister eller frihandlare, äro öfvertygade, att han står vid sitt ord — uttryckligen under öfverläggningen i Första Kammaren förklarar, att "i hvilken form" en skrifvelse än framkomme, skulle han söka åstadkomma en så noggrann, fullständig och opartisk utredning som möjligt. Efter sådana klara ord kan jag icke rätt fatta den rädsla, man från visst håll hyser för reservanternas skrifvelseförslag. Om det allmänt erkännes, att frågan är så outredd, att man behöfver ytterligare "fakta" till grundval för sitt omdöme, så är det ju också gifvet, att en af regeringen föranstaltad utredning är en fördel. Den kan med större omsorgsfullhet och framgång samla dessa fakta, än enskilda personer eller enskilda föreningar. Man har talat om föreningen mot lifsmedelstullar. Men denna förening har ju blott varit verksam i fråga om ett visst område af våra tullförhållanden. Huru förtjenstfullt än denna förenings arbete må hafva varit, har det ju varit begränsadt till en ringa del af tullagstiftningen, hufvudsakligen den som berör sädestullar.

Uppenbart är emellertid, att både inom protektionisternas och de så kallade frihandlarnes läger finnas så diametralt skilda åsikter om hvad som i den närmaste tiden bör göras, att man djupt å båda sidor bör känna behofvet af en saklig utredning, inuan man bestämmer sig för den ena eller andra åtgärden. Så hafva vi bland oss åtskilliga frihandlare, som önska tull på förädlade landtmannaprodukter, och åtskilliga protektionister, som "gå med" på sådana tullar, under det att andra af deras meningsfränder, hyllande den oförsonliga satsen "allt eller intet", för närvarande spjerna emot hvarje frågasatt "skyddstull". De hålla nemligen före, att *alla* tulltaxans bestämmelser äro mystiskt med hvarandra förbundna, lika innerligt som länkarne i en kedja, eller att systemet liknar maskinsöm, som repar sig helt och hållet, om man sliter af ett enda styng. Så fins det ock protektionister, som gå motsatt väg, och vilja i detta ögonblick afskaffa en stor del af bestående tullar; ty man måste väl tro att det förslag, som i sådant syfte framburits, varit allvarsamt menadt.

Från hvilken synpunkt jag betraktar saken, kan jag således icke finna annat, än att det vore lyckligt att vinna en utredning, som särskildt visade *sambandet* mellan de olika näringarne.

Formen för skrifvelseförslaget kan jag, i motsats till hvad en föregående talare behagat yttra, alldeles icke finna vara i partisyfte åstadkommen. Meningen är uppenbarligen ju tvärt om, att man i densamma icke skall se ens en antydning om den riktning, i hvilken en utredning skall söka nå det eftersträfvade målet. Om så icke vore fallet, vore enligt min tanke förslaget temligen misslyckadt. Det är ju en *opartisk utredning* vi alla önska. Och man må väl instämma med en protektionist i Första Kammaren, då han yttrar: "möjligen skola herrar protektionister motsätta sig denna utredning i den förhoppning

att de i framtiden hoppas få majoritet tillräckligt för att helt och hållet bestämma utgången. Men skall det då icke vara lugnare för samvetet att kunna stödja sig på en saklig och tillfredsställande utredning“.

Jag kan mycket väl fatta, att en ärad talare på ölandsbanken hellre ansluter sig till herr Lothigiuss reservation. Men denna innebär ju uppenbart ett frångående från de åsikter, som hyllas af majoriteten i denna kammare; och den gör det just emedan den innehåller en anvisning i visst syfte.

En kammarens ledamot på upsalabanken har sagt sig finna det alldeles *“orimligt”* att nu ingå med en skrifvelse till regeringen, emedan det vore regeringens pligt att af eget initiativ taga tullfrågan om hand. Till stöd för detta sitt påstående har han till och med citerat grundlagsparagrafer! Till en viss grad kan han ju tyckas hafva rätt. Men då den nuvarande Andra Kammaren faktiskt blifvit vald så att säga på grund af programmet *“rågtull eller icke rågtull”*, så lär det väl vara långt ifrån någon *“orimlighet”* att till regeringen afstå en sådan skrifvelse, som reservanterna från denna kammare föreslagit. Deri framhålles just, att jemväl flera andra näringsförhållanden än rågtullen behöfva blifva föremål för utredning, och regeringen har genom valen redan fått svar på sin fråga till nationen. Nu må det väl ej vara otillbörligt, att hon får ett uttryck af Riksdagens ställning till möjliga tullreformer, och detta skulle ske just derigenom att Riksdagen begär en utredning rörande våra tullförhållanden i allmänhet.

Den talare, som yttrade sig näst före mig, fälde ett mycket allvarligt ord. Han anförde det språket: *“ett folk, som söndrar sig sjelf, varder förödt”*. Jag hoppas dock, mine herrar, att icke vårt folk eller ens dess representation skall med sanning i den meningen kunna betecknas såsom *“de der söndra sig sjelf”*, därför att här råda olika åsikter i tullpolitiska frågor! Jag tror allt för fast — likasom jag är öfvertygad att samma ärade talare gör det — på svenska folkets framtid, jag tror för mycket på talarens och hans meningsfränders fosterlandskärlek, liksom jag gör det på vår, för att frukta att en dylik profetia skall gå i fullbordan eller behöfva betraktas annat än så som ett vackert ord, uttaladt för att göra intryck under diskussionen.

Jag anhåller, herr talman, att få yrka bifall till det af reservanterna från Andra Kammaren framställda förslag; och jag gör detta just på den grund, att detta förslag åsyftar en fullt *opartisk* och *mot alla lika tillmötesgående* utredning.

Med herr Beckman förenade sig herrar *Hammarlund*, Friherre *Fock*, *Lund*, *Bokström*, *Darin*, *Sjöcrona*, *Thestrup*, *Smith*, *O. Melin*, *Hammarberg*, *Wijkander*, *Dahl*, *Abenius*, *Tysk* och *Arhusiander*.

Herr Månsson: På förmiddagen uppmanade oss en talare på skånebanken allvarligt och känslofullt, att vi skulle gå hvarandra till mötes i våra sträfvanden, att partierna icke skulle stå stridande mot hvarandra, utan räcka hvarandra handen. Detta yttrande syntes vinna mycken anklång i kammaren, och den sak, talaren förfäktade, rönt

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)*

också framgång här. Men dermed är det också, så vidt jag kan förstå, slut med sympatierna de olika åsigtterna emellan; redan vid den näst följande punkten var skiljaktigheten lika stor, vi stodo lika hårdt mot hvarann som förut. När det är fråga om ett allmänt uttalande i hvilken riktning vi önska att en utredning må ske, då reser sig å nyo samma skiljemur mellan oss. Nu, då en ledamot af denna kammare, en af protektionisternas förnämste män, förorda herr Lothigius' förslag, med en mindre ändring deraf, och således också uppmanar till tillmötesgående, då svarar det motsatta partiet ett allmänt "nej!" — vi vilja icke hafva undersökningar i den riktningen.

En hvar torde lätt inse den väsentliga skilnaden mellan de begge skrifvelseförslagen, reservantens från Första Kammaren och reservanternas från Andra Kammaren. Först och främst åstunda de sistnämnde icke något förslag till systemförändring i vår tullagstiftning förr än år 1892, då vår med Frankrike afslutna handelstraktat är tilländalupen. Således skulle hela fem år förgå, innan vi hade utsigt att få någon sådan förändring, och här vid lag kunde verkligen, som herr Petersson i Runtorp nyss sade, tillämpas det gamla ordspråket: "medan gräset gror, dör kon."

Vill man verkligen visa tillmötesgående, då bör ock enligt mitt förmenande ett på utredning hvilande förslag vara färdigt att redan nästkommande år föreläggas Riksdagen -- utsigten härtill skulle gifva det betryckta landet hopp och mod.

Vidare vilja denna kammares reservanter, att utredningen skall hålla sig inom skrankorna för nu gällande tulltaxa. De hemställa nemligen, att Riksdagen skall anhålla, det Kongl. Maj:t ville "låta föranstalta en saklig utredning af de fakta, hvilka böra ligga till grund för en behöflig revision af tullagstiftningen till vinnandet af största möjliga följdriktighet och likformighet i dess olika delar." Men eftersom vi, som känt är, hvarken hafva spanmåls- eller lifsmedelstullar, är det naturligtvis omöjligt att hålla sig inom den nuvarande tulltaxans gränser, såvida man vill göra något här vid lag. Antoge vid eremot herr Lothigius' förslag, som innefattar begäran om utredning rörande *alla* näringar, så väl industrien i egentlig mening som jordbruket, då först kunde man skönja tillmötesgående. Men en sådan utredning, som Andra Kammarens reservanter föreslå, eller, som t. ex. en talare på stockholmsbänken sade, att man må kunna veta huru vida en rem skall tullbehandlas endast såsom sådan eller i samband med en maskin, såsom en maskindel, det är en utredning, hvarmed vi icke kunna vara nöjda, vi som sträfva efter sådana ändringar i tullagstiftningen, som kunna blifva till fromma afven för jordbruket. Med ett sådant tillmötesgående från frihandlarnes sida är icke mycket vunnet, och vid det förhållandet torde ej heller de kunna vänta något tillmötesgående från det motsatta hållet. För att emellertid icke visa mig otillgänglig i detta afseende, anser jag att man bör gå in på herr Lothigius' förslag, sådant herr Danielson formulerat detsamma.

Då jag nu yrkar bifall till detta förslag, gör jag det således af rent tillmötesgående och verkligt allvarlig önskan, att något måtte göras i denna för landet så viktiga fråga.

Herr Winkrans: Jag hade icke ämnat begära ordet i denna fråga, som redan blifvit så vidlyftigt och fullständigt behandlad, så vida jag icke med så mycket intresse afväntat hvad en talare på upsalabänken, som jag hörde begära ordet, skulle komma att säga. Jag hade af honom förväntat en objektiv och sakrik utredning af frågans konstitutionella betydelse, men ty värr blefvo mina förväntningar i det fallet alldeles svikna, och det är med anledning af hans yttrande jag nu skall bedja att få säga några ord.

Hvad hans grundlagstolkning först och främst angår, så tolkade han 59 § regeringsformen på ett sätt, som omöjligt kan tillfredsställa mig. Jag ber att få uppläsa nämnda paragraf: "I sammanhang med uppvisandet af statsverkets tillstånd och behof låte Konungen för Riksdagen framställa förslag att genom *bevillningar* fylla hvad staten kan utöfver de ordinarie inkomsterna erfordra". Den ärade representanten tolkade detta stadgande så, att Kongl. Maj:t derigenom såsom en ovilkorlig pligt skulle hafva sig ålagdt att framlägga ett förslag i det syfte man här önskar å olika sidor, nemligen ett sådant, som omfattar alla delar af tullbevillningen, således äfven tull å spannmål och särskildt å råg.

Detta tror jag icke kan vara paragrafens mening, innan jag blir ytterligare upplyst och öfvertygad derom; tvärt om tror jag, att dermed afses just hvad herr Nils Petersson i Runtorp nyss sade, att en sådan tull skall vara "en skatt af alla och för alla", d. v. s. för statsverket. Jag anser nemligen att paragrafen afser endast finanstillar och icke skyddstillar, och att således nämnda paragraf visserligen gifver Kongl. Maj:t rättighet men alls icke skyldighet att framlägga något förslag till skyddstillar. Likaledes påstod han, att, då Kongl. Maj:t den 5 mars detta år upplöst denna kammare, han dermed ock iklädt sig förbindelsen att för Riksdagen framlägga en sakrik utredning af alla de faktiska förhållanden, som kunna inverka på denna fråga. Jag tror icke heller att den tolkningen är riktig. Kongl. Maj:t tillkännagaf uttryckligt, hvarför han upplöste Riksdagen, nemligen för att få veta svenska folkets mening i denna för svenska folket så viktiga fråga och ingenting annat. Svenska folket skulle besvara frågan genom de nya valen; och svenska folket har också afgifvit ett sådant svar.

Slutligen yttrade den ärade representanten, att statsministern i Första Kammaren skulle hafva förklarat, att det vore hans pligt att verkställa en sådan utredning. Jag var visserligen icke närvarande i kammaren, då herr statsministern afgaf sin förklaring, men dels af den siste talarens från stockholmsbänken afgifna yttrande, dels af de enstämmiga referaten i tidningarne af statsministerns anförande, har jag trott mig finna, att representanten från Upsala måtte haft en mycket olämplig plats inuti Första kammaren och till följd deraf uppfattat yttrandet illa. Enligt hvad jag kunnat förstå, skulle herr statsministern icke hafva yttrat annat än hvad herr Beckman nyss antydde, nemligen, att i hvilken form en skrifvelse till Kongl. Maj:t än framkomme, skulle Kongl. Maj:t låta sig angeläget vara att söka åstadkomma en så fullständig och opartisk utredning som möjligt. Då jag i dessa trenne fall funnit den ärade representantens för Upsala fram-

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

ställning icke vara fullt sådan den bort vara, har jag begärt ordet för att uttala detta, och jag har gjort det med verklig ledsnad, emedan jag från det hållet ansett mig kunna vänta en fullt objektiv och opartisk utredning, som kunnat häfda så väl vetenskapsmannens som representantens för vårt äldsta universitet anseende för ett hänsynslöst sökande af sanningen. På samma gång jag beklagar att han icke uppfyllt denna förväntan, slutar jag med att anhålla få yrka bifall till reservanternas från denna kammare hemställan.

Herr Ljungman: Med anledning af herr Fredholms anförande ber jag få gifva till känna, att jag lika litet kan sluta mig till herr Lothigius' som till herr Fredholms förslag. Båda dessa herrars hemställanden fordra icke de egenskaper hos den ifrågasatta utredningen, jag anser en sådan utredning bör hafva, nemligen att vara på en gång *opartisk*, *fullständig* och *allsidig*, utan de begränsa i stället samma utredning till att med tydligen angifvet *partis*syfte omfatta endast en del af tullfrågan. Båda hafva intagit en bestämd *partiställning*; och anser jag mig af dessa skäl böra hemställa, att kammaren, med gillande af motiveringen i herrar Fredholms och öfrige med honom iustänmandes reservation, likväl måtte afslå densamma.

Herr vice talmannen Sv. Nilsson: Några af kammarens ledamöter hafva satt i fråga, att den betänkandet bifogade reservationen skulle vara en ny fråga, som icke skulle vara i grundlagsenlig ordning väckt och följaktligen icke heller kunna komma till behandling i kammaren. Jag vill därför fråga dessa talare, om något enda utskott haft till behandling någon fråga, som icke kunnat föranleda en skrifvelse till Kongl. Maj:t? Om detta betänkande varit affattadt i en fullständigare form, eller så, att alla punkter kunnat sammanfattas uti en enda, föreställer jag mig att ingen skulle kunnat framställa yrkande på att neka aflåtandet af en skrifvelse i ena eller andra formen. Vid det förhållandet, att betänkandet är deladt i flera punkter, torde icke vara något skäl, som talar för att icke reservanternas förslag kan till behandling upptagas, hvadan ett sådant påstående icke heller torde vara synnerligen allvarligt menadt.

I likhet med flere andre talare beklagar jag några yttranden, som blifvit fälda af en ledamot på kalmarbänken, då man väl får antaga, att dessa yttranden skulle utgöra ett af protektionisternas program vid denna riksdagen. Men herr Redelius hade verkligen icke behöft säga kammaren, att han icke hyser förtroende för regeringen, ty det har han i kammaren uppenbart visat många gånger förut vid denna riksdag. Deremot tackar jag herr Danielson, som nu icke följt herr Redelius i spåren, ehuru denna så många gånger förut följt herr Danielson i sådant syfte. Ty det är uppenbart, att herr Danielson genom sitt anförande har visat förtroende till regeringen i tullfrågan, i det han vill lägga denna fråga i dess händer, hvilket torde hafva en icke så ringa betydelse i motsats till hvad herr Redelius åsyftar.

Båda de förslag, som här framställts, lida af en brist, och den bristen består deri att, så vidt jag kan se, Kongl. Maj:t icke till nästa

riksdag kan hinna åvägabringa en så fullständig utredning, som frågan ovilkorligen kräver, om denna utredning skall tagas i en så utsträckt form, som föreslagits. Kammaren må icke tro att det blir möjligt hindra tullfrågans bringande på tal äfven vid nästa riksdag, oakadt man tror sig kunna begrafva den med vidt omfattande utredningar. Hvilket parti som då kommer till magten i riksdagen, vet jag icke, men uppenbart är, att tullfrågan kommer på tal, vare sig om en komité då sitter eller ej, och i så fall tjenar en sådan skrifvelse icke mycket till.

Det förslag, herr Lothigius framställt som reservation vid utskottets förslag, har det företrädet framför reservanternas från denna kammare, att det tagits i en mindre omfattning. Jag är viss derpå, att om regeringen får en skrifvelse i den riktning herr Lothigius föreslagit, kan regeringen till nästa riksdag framlägga förslag i de delar förslaget innefattar. Det är jemväl att märka, att vid denna riksdag icke framställts förslag i annan riktning, än herr Lothigius upptagit i sin reservation. Jag tror således att starka skäl tala för att vi hålla oss inom de gränser, som af berörda reservation utstakats. Det är visserligen sannolikt, att äfven om en utredning kommer från regeringen jemte förslag i syfte af tull på endast förädlade jordbruks- och industrialster, som af Riksdagen möjligen kan antagas, blifva tullvännerna ändå icke nöjda. Men deras yrkande om tull på allt blir då en fråga, som man får strida om i framtiden, sedan man först fått erfarenhet af hvad verkan de nu ifrågasatta tullarne haft. När härtill kommer, att från båda hållen flere talare till min glädje fordrat tillmötesgående mot hvarandra, tycker jag för min del, att herrarne lätteligen skulle kunna förena sig om den af herr Lothigius afgifna reservation, hvartill jag således yrkar bifall.

Herr Rydin yttrade, att denna fråga låge i regeringens händer. Ja väl, men, mine herrar, hur är det möjligt att regeringen skulle kunna framkomma till Riksdagen med förslag om tullar, när Riksdagen afslagit nästan alla punkter i betänkandet, ja till den grad illa behandlat tullförslagen, att blott en enda punkt af denna kammare bifallits, hvilken man påstår helt säkert skall falla i den gemensamma voteringen. Huru kan herr Rydin rimligtvis förutsätta, att regeringen skall kunna framkomma med tullförslag, då Riksdagen, så väl protektionister som frihandlare, sålunda afvisat hvarje derinom väckt sådant förslag? Om Riksdagen önskat de ifrågavarande förslagen från regeringen, så är uppenbart att Riksdagen bort uttala sig på annat sätt. Nu är det visserligen icke möjligt, att Riksdagen i sin helhet kan göra det, enär Första Kammaren redan afslagit skrifvelseförslaget; men en opinionsyttring från denna kammare föreställer jag mig skola verka på regeringen derhän, att den tager frågan om hand, och det är i sådant fall möjligt, att regeringen skall kunna framlägga ett förslag, som skall kunna slita de olidliga tvister, som nu råda mellan de olika partierna.

Jag hade åtskilliga andra erinringar att göra med anledning af herr Rydins anförande, men jag har i det afseendet redan blifvit förekomen af herr Winkrans, med hvilken jag därför skall be att få förena mig.

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)

Jag skall sluta med att bedja kammaren förena sig om herr Lothigius' reservation, hvilket jag anser i sig innefatta allt som kan göras till nästa riksdag och hvarigenom undvikes en utredning, som går ut på att i många år uppskjuta tullfrågan. Och anhåller jag om proposition på detta mitt yrkande.

Herrar *Truedsson, Ersson* i Vestlandaholm och *Göransson* förenade sig med herr vice talmannen.

Herr Ahlström: En föregående talare yttrade, att det skrifvelseförslag, som af oss reserverar från Andra Kammaren framlagts, skulle inskränka sig till en begäran om utredning endast angående sådana artiklar, som förekomma i nu gällande tulltaxa. Det är ett fullkomligt misstag af honom. Vi önska tvärt om en utredning af frågan i hela dess vidd. Till ett sådant misstag skulle talaren visst icke gjort sig skyldig, derest han uppmärksamt genomläst motiveringen till reservanternas förslag.

I afseende å reservationen hade jag föreställt mig, att både meningen med och skälen för densamma vore tillräckligt tydligt uttalade. Derfor, och då diskussionen i denna fråga enligt min tanke redan varat länge nog, vill jag inskränka mig till att, med tillbakavisande af de beskyllningar för baktankar, som af åtskilliga talare blifvit utslungade mot oss reserverar, hos herr talmannen hemställa att, oafsedt de dubier, som blifvit uttalade om lagligheten af denna frågas behandling, herr talmannen behagade framställa proposition på bifall till reservanternas från denna kammare förslag.

Herr Andersson i Lyckorna: Då diskussionen i denna fråga redan pågått alltför länge, skall jag icke lång stund taga tiden i anspråk. Jag begärde ordet med anledning af en talares från Göteborg yttrande, att ett tillförlitligt svar på hvad folket i allmänhet tänkte i denna fråga, och som regeringen ville veta, hade gifvits genom de sist skedda valen. Mot detta hans påstående vågar jag för min del inlägga en gensaga. Jag vet nemligen att många val i väsentlig mån, för att icke säga uteslutande, skett därför att man tagit stor hänsyn till valmännens förre representanter, som i allo motsvarat deras önskningsmål, ehuru de i denna fråga hyst en afvikande mening. Jag vågar därför med säkerhet påstå, att det icke är, såsom representanten från Göteborg sagt.

Hvad tidningarne och deras inverkan på valen beträffar, får jag säga att, om dessa tidningar icke verkat på sådant sätt de gjort, är jag öfvertygad att valen icke skulle hafva utfallit så som de gjort. En del tidningar hafva ju till och med gått så långt i hänsynslöshet, att de påstått att det rådande ekonomiska betrycket på landet berodde på en dålig hushållning och brist på förmåga att sköta sina jordbruk, samt rätta utgifterna efter sina förminskade inkomster; därför, säga de, funnes intet annat att göra än att låta den mest skuldsatta delen af den svenska allmogen gå under, och de mer kapitalstarka

intaga deras plats. Följden deraf skulle tydligen blifva, att de som under de goda tiderna vetat förena sparsamhet med lönande verksamhet och dermedelst lagt upp en sparpenning, de skola genom dessa förhållanden förlora densamma, så vida de ej våga att vid de tvångsauktioner, som ofta förekomma, sauvera sina efter hypoteksföreningen varande inteckning, hvilket ty värr ofta ej är fallet, enär det visat sig flerfaldiga gånger, huru hypoteksföreningar måst öfvertaga flera egendomar. Att sådant kan blifva till fromma för vårt land tror icke jag, ty det är säkert, att många, trots både ytterlig flit och sparsamhet, skola dock gå under i denna olika strid, som vi hafva att utkämpa med bättre lottade länder.

Jag har härmed endast velat inlägga en gensaga mot den ärade talaren på göteborgsbänken, som påstod, att det var ett sant uttryck af folkets tanke, som gjort sig gällande i de sista valen i denna kammare.

Öfverläggningen var slutad. Derunder hade i fråga om skrifvelse till Kongl. Maj:t i förevarande ämne yrkats dels bifall till det förslag till skrifvelse, som framstälts af herrar Ahlström m. fl., dels bifall till det af herr Lothigius i hans reservation framlagda skrifvelseförslag, dels bifall till sistnämnda förslag med den af herr A. P. Danielson under öfverläggningen yrkade förändring, dels godkännande af den af herrar Ahlström m. fl. i deras reservation, använda motivering men afslag å den af dem föreslagna skrifvelsen, dels slutligen afslag å samtliga skrifvelseförslag. Herr talmannen gaf propositioner i enlighet med dessa yrkanden samt fann svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för yrkandet om godkännande af herrar Ahlströms m. fl. skrifvelseförslag. Votering begärdes. I följd häraf och för bestämmande af kontrapositionen upptog herr talmannen å nyo de öfriga yrkandena, af hvilka det som afsåg afslag å samtliga skrifvelseförslag i ämnet nu förklarades hafva flertalets röster för sig. Men jemväl i fråga om kontrapositionen äskades votering, i anledning hvaraf, och sedan till kontraposition i denna votering antagits yrkandet om bifall till herr Lothigius' förslag med den af herr A. P. Danielson yrkade förändring, en så lydande omröstningsproposition först uppsattes, justerades och anslogs:

Den, som till kontraposition i hufvudvoteringen antager yrkandet om afslag å samtliga framställda skrifvelseförslagen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit det af herr A. P. Danielson under öfverläggningen framställda yrkandet.

Angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning i och för en blifvande revision af tullagstiftningen.
(Forts.)

*Angående
skrifvelse till
Kongl. Maj:t
med begäran
om utredning
i och för en
blifvande
revision af
tullagstift-
ningen.
(Forts.)*

Den omröstning, som anställdes enligt denna voteringsproposition, utföll med 124 ja mot 64 nej; hvadan propositionen för hufvudvoterungen erhöi följande lydelse:

Den, som godkänner det förslag till skrifvelse, som framställts i den af herrar Ahlström m. fl. afgifna, vid det föredragna betänkande fogade reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, har kammaren afslagit så väl nämnda som öfriga framställda skrifvelseförslag.

I hufvudvoterungen röstade 113 ledamöter ja och 80 nej; och hade kammaren alltså för sin del beslutat, att Riksdagen skulle i skrifvelse till Konungen anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta föranstalta en saklig utredning af de fakta, hvilka böra ligga till grund för en behöflig revision af tullagstiftningen till vinnaudet af största möjliga följdriktighet och likformighet i dess olika delar.

Ordet begärdes af herr Rundbäck, som yttrade: Jag anhåller att på de grunder, jag under diskussionen anfört, få anmäla min reservation mot det fattade beslutet.

Punkten 14 lades härefter till handlingarne.

§ 2.

Föredrogos, hvart efter annat, och biföllos bankoutskottets nedan-nämnda memorial, nemligen:

n:o 6, i fråga om afskrifning af åtskilliga fordringar ur riksbankens afdelningskontors i Göteborg räkenskaper; och

n:o 7, i fråga om afskrifning af två fordringar ur afdelningskontorets i Luleå räkenskaper.

§ 3.

Till afgörande förelåg vidare bankoutskottets utlåtande n:o 8, i anledning af väckta motioner om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken.

*Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.*

Förslag om inrättande af ytterligare afdelningskontor af riksbanken hade vid innevarande riksmöte blifvit framställda i tio särskilda motioner, hvilka genom remiss dels från Första och dels från Andra Kammaren blifvit hänvisade till förberedande behandling af bankoutskottet.

Af motionärerna hade sex yrkat anläggande af ett riksbankskontor i *Kalmar*, nemligen:

Herr *Carl Hasselrot*, som i motion n:o 21 i Första Kammaren hemställt,

“att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i *Kalmar*, antingen för *Kalmar* län under enahanda vilkor och bestämmelser, som nu gälla för öfriga riksbankens afdelningskontor, eller ock för det område af samma län samt under de särskilda vilkor och bestämmelser i afseende på lånerörelsen, som bankofullmäktige må ega att föreskrifva“, och

Herrar *A. P. Danielson*, *Nils Petersson* i Runtorp, *J. Eklund*, *A. Westrin* och *O. Bondeson*, hvilka i motion n:o 123 i Andra Kammaren hemställt,

“att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett afdelningskontor af riksbanken i *Kalmar* för *Kalmar* län eller det område deraf, som bankofullmäktige finge rätt att bestämma, och under de vilkor och bestämmelser i afseende på lånerörelsen, som fullmäktige jemväl ega att föreskrifva, men i öfrigt på enahanda grunder, som gälla för öfriga riksbankens afdelningskontor“,

samt, för den händelse Riksdagen ej finner lämpligt att gifva riksbankens fullmäktige den rätt här ofvan yrkats i afseende på afdelningskontorets område och lånerörelse,

“att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i *Kalmar* för *Kalmar* län eller beständ del deraf, under enahanda vilkor och bestämmelser, som nu gälla för öfriga riksbankens afdelningskontor“.

I öfrigt hade förslag väckts om inrättande af dylika afdelningskontor å följande orter, nemligen:

i *Karlstad*, af herr *N. Nilsson* i Vrångebol, (motion n:o 25);

i *Linköping*, af herr *J. Ericsson* i Norrby, (motion n:o 55);

i *Hernösand*, af herr *E. P. Jonsson* i Myre, (motion n:o 77);

i *Kristianstad*, af herr *A. Nilsson* i Rinkaby, (motion n:o 85);

i *Karlskrona*, af herrar *P. Pehrson* i Törneryd, m. fl., (motion n:o 92)

i *Falun*, af herr *A. Hansson* i Solberga, (motion n:o 105); samt

i *Sundsvall*, af herr *G. A. Wändahl*, (motion n:o 112);

hvarjemte herr *M. Dahn* i motion n:o 71 föreslagit,

“att Riksdagen uppdrager åt fullmäktige i riksbanken att till 1888 års riksdag uppgöra och till Riksdagen framlägga en fullständig plan för inrättande af afdelningskontor för riksbanken“.

I ett med anledning af de sålunda väckta motionerna afgifvet utlåtande hade bankofullmäktige tillstyrkt inrättande af ett afdelningskontor i *Kalmar*, dock med en något mera begränsad verksamhet, än den som vore öfriga, förut inrättade afdelningskontor medgifven.

Bankofullmäktigen herr *Liss Ol. Larsson* hade deremot varit af skiljaktig mening och för sin del förordat i vissa delar andra grunder för det ifrågasatta nya kontorets verksamhet, afseende en mera utsträckt utlåningsrätt än den af öfrige fullmäktige föreslagna.

Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.
(Forts.)

Utskottet hemställde emellertid, att ofvan omförmälda motioner för närvarande icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Häremot hade i afgifven reservation herrar *M. Dahn, Carl Aug. Andersson* i Malmö, *Joh. Johansson* i Stockholm, *A. Göransson, Lasse Jönsson* och *Per Nilsson* i Råby yrkat, "att Riksdagen, på de i herr *L. O. Larssons* reservation angifna grunder och vilkor, beslutar att för riksbanken inrätta ett afdelningskontor i Kalmar".

Efter föredragning af detta ärende anförde:

Herr *A. P. Danielson*: Jag tror, att jag bäst tillmötesgår kammarens önsknings, då jag på förhand förklarar, att detta mitt anförande icke skall blifva långt. Jag vill endast till kammarens bedömande hemställa, huruvida icke kammaren skulle vilja lemna sitt bifall till alternativet n:o 1 i min motion. Det innehåller: "att Riksdagen måtte besluta inrättande af ett afdelningskontor af riksbanken i Kalmar för Kalmar län eller det område deraf, som bankofullmäktige finge rätt att bestämma, och under de vilkor och bestämmelser i afseende på lånerörelsen, som fullmäktige jemväl ega att föreskrifva, men i öfrigt på enahanda grunder, som gälla för öfriga riksbankens afdelningskontor."

Inom denna kammare hafva vi allmänt hört den uppfattningen göra sig gällande, att flera afdelningskontor af riksbanken borde komma till stånd, och det är min öfvertygelse att detta är skälet till de många motioner i detta afseende, som år efter år framkomma. Men dessa förslag hafva nästan alltid fallit på den omständigheten, att bankofullmäktige ansett banken ur stånd att upprätta flera sådana kontor. Nu hafva deremot bankofullmäktige tillstyrkt inrättandet af detta kontor, och därför tror jag, att de skäl, som förut vägt så betydligt mot detsamma, nu äro undauröjda. Men för att i någon mån komma fram på denna väg, tror jag det vara skäl att inrätta ett afdelningskontor i sänder. Att nu Kalmar kommit först, kan väl icke innebära något skäl för afslag, utan tvärt om skulle det fortare leda till målet, att få ett kontor i hvarje residensstad.

Jag vill endast bemöta ett par yttranden i utskottets betänkande. Utskottet säger först, att det tagit ärendet i allvarligt öfvervägande, men utskottet säger längre fram, att det icke funnit lämpligt ingå i pröfning af de nu framställda förslagen. Det synes sålunda som om utskottet börjat med föresats att allvarligt pröfva saken, men sedan funnit lämpligare att icke göra det. Detta må nu vara utskottets åsigt, men jag tror att saken är allvarsam och bör betraktas såsom sådan. Utskottets hufvudskäl, att Kalmar ligger nära Jönköping, betyder föga, då man vet, att vi från Kalmar län icke hafva rätt att låna i Vexjö eller Jönköping, enär Kalmar län hör till hufvudkontoret, samt att det länet onekligen är den längst bort belägna delen af landet som har sin lånerörelse på hufvudkontoret. Detta skäl är således mycket svagt. Jag hoppas att kammaren bifaller mitt förslag,

och derigenom kommer man icke i något hänseende i strid mot bankofullmäktiges uttalande, att kontoret i Kalmar möjligen skulle få en mera inskränkt lånerörelse. Fullmäktige kunna taga saken i förnyadt öfvervägande och herr Liss Olof Larssons förslag kan då komma under närmare pröfning, och man kunde ju lemna fullmäktige öppen rätt att bestämma afdelningskontorets lånerörelse.

*Angående
inrättande af
ett riksbankens
afdelningskontor
i Kalmar.
(Forts.)*

Jag ber på grund häraf få yrka afslag på utskottets betänkande och bifall till min motion, första alternativet, eller att ett afdelningskontor skall inrättas i Kalmar på de vilkor och bestämmelser, som bankofullmäktige ega föreskrifva.

Häruti förenade sig herrar *Westrin*, *Petersson* i Runtorp, *Bondeson* och *Eklund*.

Herr Lasse Jönsson yttrade: Jag anhåller få ändra den af mig m. fl. i reservationen gjorda hemställan derhän, att jag afstår ifrån yrkande på bifall till densamma och instämmer i Herr Danielsons yrkande. Då jag hört diskussionen om denna fråga i Första Kammaren och känner dess resultat, finner jag nemligen reservationen icke hafva stora utsigter för sig.

Herr *Sundling* instämde i detta yttrande.

Vidare anförde:

Herr Dahn: Anspråken på afdelningskontor af riksbanken hafva såsom vi veta med hvar riksdag vuxit och det har funnits skäl dertill, ty faktiskt är, att på de orter, som äro långt aflägsna från något riksbankskontor, har räntan i allmänhet varit högre än der sådant kontor funnits. Att bankofullmäktige tillbakavisat dessa anspråk, har berott derpå att afdelningskontoren hittills varit organiserade på sådant sätt, att de utgjort små banker för sig, och bankofullmäktige ansågo, att ett fortgående på denna bana blefve ett slags upplösning af riksbanken i en mängd småbanker. Men om man deremot inskränkte dessa afdelningskontors verksamhet, såsom äfven jag i min motion föreslagit, ett förslag som delvis accepterats af bankofullmäktige, skulle det mål kunna nås, att riksbanken icke finge så svårt att placera sina medel som det stundom visat sig, isynnerhet då det gällt att behålla någon större del af riksbankens vinst. Genom afdelningskontors inrättande efter den grund och på de vilkor, fullmäktige föreslagit i sitt till bankoutskottet afgifna utlåtande, skulle riksbankens organiska enhet ej komma att rubbas, ty riksbankens hufvudkontor skulle då hafva samma öfversigt öfver bankrörelsen i sin helhet som t. ex. privatbankerna hafva öfver sina afdelningskontor. Det finnes en privatbank, som har 15 afdelningskontor, ehuru dess grundfond icke utgör mera än 9 millioner.

Jag har tagit mig friheten motionera om, att en fullständig plan för afdelningskontors inrättande måtte framläggas för 1888 års riksdag. Denna begäran hafva bankofullmäktige på det sätt tillmötes-

*Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.
(Forts.)*

gått, att de redan till bankoutskottet kommit in med en sådan plan, intagen i utskottsutlåtandet.

Då denna kammare städse visat sig önska riksbankens utveckling medelst afdelningskontor äfvensom att riksbanken må ensam kunna öfvertaga privatbankernas nuvarande sedelutgifningsrätt, så förefaller det mig såsom om det skulle vara ganska oegentligt af kamwaren att nu afslå inrättande af ifrågavarande afdelningskontor. Huruvida nu inrättande af ett afdelningskontor i Kalmar är det mest lämpliga, derom vill jag ej yttra mig. Många andra platser torde också kunna ifrågasättas. Men då bankofullmäktige ansett inrättande af detta kontor för det mest lämpliga, har jag i likhet med öfriga reservanter äfven förenat mig derom. Vi förestälde oss dock, att de gränser, som bankofullmäktige föreslagit för detta kontors verksamhet, vore väl tränga, och antogo därför herr Liss Olof Larssons reservation, hvad begränsningen beträffar. Men då minoriteten i Första Kammaren, som skulle i en gemensam votering komma att komplettera den möjliga majoriteten i denna kammare, antagit ett förslag, som går ut uppå, att bankofullmäktige skulle få fria händer att bestämma omfånget, sättet och villkoren för det blifvande afdelningskontorets verksamhet, såsom fullmäktige för godt funne, samt äfven motionären herr Danielson förklarar sig åtnöjas med ett sådant beslut, så vill icke heller jag vidare hålla på reservationen, utan yrkar bifall till det första alternativet i herr Danielsons motion.

Herr friherre Fock: Jag skall ställa mig den förste talarens exempel till efterrättelse, då den långa öfverläggning, som egt rum i andra viktiga frågor, manar mig att här yttra mig kort. Men jag anser mig likväl skyldig att säga några ord, då jag såsom fullmäktig i riksbanken deltagit i det af fullmäktige framställda förslaget. Jag har flere gånger förut från denna plats uttalat mina sympatier för riksbankens utgrening i afdelningskontor, om nemligen dessa kontor erhålla en mera begränsad verksamhet än hittills varit fallet. Jag tror neuligen, att dylika kontor medföra icke få fördelar både för allmänheten och riksbanken. Jemte lättade lånetillfällen reglera de räntefoten inom lånedistriktet, hvarjemte det är klart att afdelningskontorets styrelse bör, särdeles i fråga om afbetalningslån och i allmänhet den mindre rörelsen, vara i tillfälle att bättre bedöma beskaffenheten af erbjudna säkerheter och legitimiteten af låneansökningar än hvad som ofta kan ske vid riksbankens hufvudkontor. Men jag har också lika bestämdt uttalat mina farhågor för riksbankens utgrening i flere afdelningskontor af den beskaffenhet som de nuvarande, just därför att dessa afdelningskontor kunna allt för mycket splittra riksbankens krafter. Bankoutskottet har också i sitt utlåtande med tydliga och klara siffror visat betydelsen af denna splittring. Om nu ytterligare afdelningskontor skola kunna inrättas utan våda för riksbanken i sin helhet, så är nödigt att tillse det den rörelse som tillstodjes vid dessa kontor, begränsas, så att dylik splittring i möjligaste mån oskadliggöres.

Under tidernas lopp har nemligen här i landet utvecklats sig åtskilliga kreditbruk, hvilka ej äro förenliga med den uppgift, som en

större sedelutgifvande centralbank har att fylla, och hvilken hvad utlåningsrörelsen beträffar bör hufvudsakligen vara att understödja den verkliga affärsverksamheten genom korta försträckningar, således medelst diskontering af vaxlar, som efter 3 eller 6 månader verkligen betalas, äfvensom medelst utlåning mot sådan säkerhet, som i sin egen beskaffenhet lemnar visshet om att likviden vid förfallotiden verkligen ingår; men i stället har till stor del bankernas egna eller på kort uppsägningstid upplånade medel blifvit i ej ringa mån använda till lemmandet af långa förlag eller till understödandet af detta borgenssystem eller namnrytteri, som icke så litet kommit till stånd, och hvilket icke heller riksbanken kunnat helt och hållet undvika. — En utlåningsrörelse af det förra slaget kan, om den sker med urskilning, temligen oberoende af fondernas storlek drifvas i ganska stor skala. Det är ju klart, att ett kapital af t. ex. 100,000 kronor, användt till diskontering af vaxlar, som efter 3 månader förfalla, kan under årets lopp fyra gånger användas för samma ändamål. Användes samma belopp för diskontering af vaxlar, som förfalla efter 6 månader, så kan dermed blott 2 gånger om året samma rörelse verkställas o. s. v. Det är genom en dylik begränsning, som en bank med jemförelsevis små fonder kan utveckla en stor rörelse utan fara att i svåra tider komma i förlägenhet. Användas deremot tillgångarne så att de ej åter inflyta förr än efter åratal, så blifva de nära nog döda inom bankrörelsen. Under lugna tider uppstår ej synnerlig våda häraf, de förfallna vaxlarne eller lånen omsättas med nya vaxlar eller nya lån; men då svåra tider komma, tider af allmän missväxt eller krig, då de sålunda utlånade medlen måste åter indragas för att gälda de uppsagda inlåningarne, det är då som centralbanken framför allt behöfver hafva sina kapital i hand för att understödja den allmänna rörelsen.

Fullmäktige hafva ock låtit sig angeläget vara att vidtaga åtgärder till en småningom skeende inskränkning i det senare slaget af lånerörelsen och hafva äfven haft tillfredsställelsen att för denna sin sträfvän erhålla bankoutskottets bifall; men tydligt är, att om allt flera afdelningskontor inrättas, alla med samma omfattande befogenhet som hittills, skola dessa sträfvanden väsentligen försvåras och motverkas; och det är till förekommande häraf som fullmäktige tänkt sig en sådan anordning af de nya kontoren, att deras rörelse hvad utlåningen beträffar skulle inskränkas till diskontering af verkliga affärsvaxlar, beviljandet af lån och kassakreditiv mot realsäkerhet och beviljandet af afbetalningslån (för hvilka särskilda fonder äro afsatte), d. v. s. till fullt bankmessig rörelse, och hvilken, såsom jag förut sökt visa, bör kunna utsträckas ganska betydligt utan äfventyrlig splittring af riksbankens fonder. Genom denna anordning skulle sålunda det nya distriktet i fråga om detta slags rörelse få alla fördelarne af ett eget kontor, och i öfrigt d. v. s. i afseende å andra försträckningar mot blott namnsäkerhet bibehållas i samma ställning som förut, så att lånesökande i afseende å dem egde vända sig till hufvudkontoret. Och härigenom skulle bankofullmäktige i sina händer behålla just den rörelse, som bör minskas i mån omständigheterna sådant medgifva.

Angående inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kalmar.
(Forts.)

*Angående
inrättande af
ett riksbankens
afdelningskontor
i Kalmar.
(Forts.)*

Sådan är i korthet meningen med den föreslagna organisationen, och för min del skulle jag med glädje se, om kammaren bifaller det första alternativet i Herr Danielsons motion. Jag kan ej underlåta att bedja de af kammarens ledamöter, som önska få riksbankens verksamhet ytterligare utsträckt genom nya afdelningskontor, besinna, att det sannolikt endast är genom denna eller en liknande anordning, som en dylik utsträckning blir möjlig, men om man deremot yrkar på anläggandet af ytterligare nya afdelningskontor med den äldre organisationen, så skall motståndet deremot blifva allt större för hvarje gång ett sådant förslag framkommer.

Jag hemställer alltså om bifall till herr Danielsons förslag.

Herr Ericsson i Norrby: Vid innevarande riksdag hafva, likasom vid flere föregående, af representanter från skilda delar af landet motioner afgifvits om förläggande af afdelningskontor af riksbanken i landsorten. Det är således en länge uttalad önskan, att riksbanken måtte utsträcka sin verksamhet derhän, att den slutligen i möjligaste mån skulle kunna underlätta lånerörelsen inom landet. Jag tycker också, att riksbankens tillgångar under senare åren vuxit till sådana belopp, att den i väsentlig mån skulle kunna gå dessa önskingar till mötes, i all synnerhet om hela bankovinsten behölles åt banken och ej, såsom hittills skett, till en del användts till andra statsändamål. Det råder en allmän klagan öfver landets betryck, och till detta betryck bidrager icke litet den oskäligen höga ränta, som så väl jordbrukare som industriidkare måste vidkännas för sina rörelsekapital. Det är också känt, att, der afdelningskontor förlagts inom orterna, räntan nedgått, emedan riksbanken icke behöfver taga hänsyn till så hög vinst som de enskilda bankerna göra. Det är på den grund som flere östgötarepresentanter inlemnade motioner till Riksdagen i sådant syfte, och jag vill minnas att bankoutsrottet också under föregående år betonat en sådan utsträckning af riksbankens verksamhet. Särskildt såg jag att reservanterna i utskottet vid förra riksdagen mycket skarpt framhöllo, att icke riksbankens verksamhet måtte afstanna i förväntan på bankreformen, som kanske många år låter vänta på sig. Emellertid har i år bankoutsrottet i allmänhet afstyrkt dessa framställningar, och endast reservanterna hafva förordat ett afdelningskontor i Kalmar. Östergötland har icke ens blifvit omnämndt, vare sig af utskottet eller reservanterna.

Då det således lär vara lönlöst att göra något yrkande, skall jag icke framställa något sådant. Jag har blott velat yttra min tanke i förevarande fall.

Herr Lyttkens: Sedan bankoutsrottet på grund af de många till utskottet remitterade motionerna om inrättande af nya afdelningskontor af riksbanken anmodat bankofullmäktige att yttra sig öfver de afgifna motionerna, och utskottet sedermera fått sig fullmäktiges utlåtande förelagd, funno vi att fullmäktige sökte gå en medelväg och till viss grad sökte tillmötesgå de anspråk, som framställdes på afdelningskontor, hvarför de helt och hållet afveko från sin vid januari-

riksdagen uttalade åsigt. Hvad som under tiden inträffat för att ändra deras mening är oförklarligt, ty derom tala fullmäktige icke det ringaste i sitt utlåtande, men i mina ögon är tiden för inrättande af afdelningskontor nu mindre lämplig än då. Vi höra ju oupphörligt uttala att det råder svårighet, betryck och dylikt i landet, och när det är svåra tider, behöfver riksbanken sina krafter koncentrerade helt och hållet; hvilket vi också nyss hörde af en sakkunnig person uttala. Det oakadt vill man, att banken skall splittra sina krafter genom inrättande utaf en mängd krafter genom afdelningskontor, och fullmäktige hafva nu tillstyrkt inrättandet af ett sådant i denna mindre landsdel. För min del anser jag, att innan vi fått för oss framlagdt förslag till bankverksamhetens ordnande — och att vi vid kommande riksdag hafva att vänta ett sådant är säkert, då vi sett att Kongl. Maj:t vid förra riksdagen framlade ett sådant förslag, ehuru det ej hann afgöras — innan vi fått ett sådant förslag, och sett hvad det innebär, och innan allt blifvit afgjort, hur och i hvad mån de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt blifver inskränkt, anser jag det vara för riksbanken ganska betänkligt att än ytterligare splittra sin verksamhet på flera orter.

Hvad den stora vinst beträffar, som riksbanken skulle få på afdelningskontoren, tror jag att, om vi se på de siffror, som stå i bankoutskottets betänkande n:o 2, vi skola finna, att den icke är mycket lockande. Afdelningskontoret i Vexjö t. ex. gifver blott 1,7 procent på det ditsända kapitalet. Detta är en ränta, som är ganska obetydlig, och vinsten vid de öfriga afdelningskontoren är icke heller så särdeles afsevärd. De öfriga kamraterna från denna kammare i utskottet förenade sig i den af herr Dahn framställda reservationen att få afdelningskontoren inrättade i enlighet med ett af herr Liss Olof Larsson framlagdt förslag. De tyckas nu hafva helt och hållet afstått från sin i reservationen utalade åsigt och gått in på ett förslag, som går ut på att lägga saken helt och hållet i fullmäktiges hand. Det är mycket godt och väl att hafva förtroende till fullmäktige, men jag kan ändå icke vara med om att saken så lättvindigt behandlas, att Riksdagen icke skulle få veta, huru fullmäktige tänka ställa med densamma. Jag tror därför, att Riksdagen icke bör släppa ifrån sig rättigheten att bestämma så väl afdelningskontoren som deras verksamhetssfer.

Detta skulle vara något nytt, som nu skulle införas i vår riksdagsverksamhet. Vi torde dock böra tänka oss för, innan vi göra det. Det dröjer icke så länge, innan nästa riksdag sammanträder. Man bör kunna vänta till dess med att bestämma sig för upprättande af ett afdelningskontor på alldeles nya grunder. Äfven ett annat skäl gör, att jag icke kan vara med om upprättande af detta afdelningskontor i Kalmar. Herr Danielson har upplyst oss om, att lånesökande i Kalmar län icke få begagna sig af afdelningskontoret i Vexjö; detta visste vi litet hvar, men detta kunde hjälpas derigenom att lånesökande i södra delen af Kalmar län erhöile rätt att få begagna sig af Vexjö-kontoret. Eller också skulle man kunna flytta hela Vexjö-

Angående inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kalmar.
(Forts.)

Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.
(Forts.)

kontoret till Kalmar. Men att dit förlägga ett nytt kontor tror jag vara en smula orättvist mot andra orter.

Vidkommande herr Dahns förslag, så tror jag, att den utredning, som föreligger, är allt för knapphändig för att man nu skall kunna afgöra en så vigtig fråga som den, huru låne- och vaxelrörelsen bör slutligen ordnas. Dertill behöfs allt något mera. Hufvudsaken är, enligt mitt förmenande, att man en gång gör riksbanken till hvad den bör vara, nemligen den enda sedelutgifvande banken inom landet. Sedan man fått ett uttalande härom i lag, och får bestämdt att i den rigtningen skall banklagstiftningen gå, torde det vara tid att allvarligt taga i öfverväga den frågan, huru afdelningskontoren skola ordnas, så att de blifva gagnande för orterna utan att blifva alltför betungande för hufvudkontoret. Men som förhållandet nu är, är det farligt att för mycket splittra riksbankens verksamhet. Denna bank bör åtminstone under närvarande svåra tider få behålla hela sin kraft samlad för att kunna motsvara de stora och rättvisa anspråk, som kunna komma att ställas på densamma. En talare har framhållit, att privatbankerna hafva så ofantligt många afdelningskontor. Det är nog sant. Men huru stode det nu till med dessa privatbanker, om icke Riksdagen, då dessa privatbanker eller rättare sagdt några af dessa genom allt för långt utsträckt verksamhet voro komna i trångnål, hade för att rädda affärsrörelsen i landet kommit till hjälp. För en hel del af dem hade det varit svårt, ja kanske omöjligt att reda sig. Men hvem skulle i sin ordning väl hjälpa riksbanken, om denna svigtade? Man bör därför vara försigtig och gerna kunna vänta till nästa riksdag. Ehuru väl det är af underordnad betydelse ber jag dock få nämna, att om kammaren antager reservanternas förslag, sedan Första Kammaren afslagit detsamma, så skall derom gemensamt voterats och om, såsom jag förmodar reservanternas mening blifver den gällande, så skall ärendet ånyo behandlas af bankoutsrottet, ty i herr Danielsons förslag upptages ingen bestämmelse hvarken om tiden för kontorets öppnande eller hvem som skall bestämma aflöningsstaten m. m. utan det får utskottet efter fullmäktiges hörande uppgöra förslag till, och sedan skall det af Riksdagen godkännas. Det dröjer något innan det kommer tillbaka och slutligen kan äfven deraf en gemensam votering uppstå.

Jag för min del yrkar bifall till utskottets förslag. Jag gör detta, oaktadt jag under andra förhållanden gerna skulle vilja vara med om en del afdelningskontors upprättande, men för närvarande är det mig omöjligt ty, som jag förut sagdt, nu bör största försigtighet iakttagas.

Herr Andersson i Malmö: Såsom herrarne se af den vid betänkandet fogade reservationen, har jag för min del haft en från utskottets majoritet afvikande mening. Jag skall emellertid i denna sena timme icke taga herrarnes uppmärksamhet i anspråk för att närmare motivera min åsigt eller för att söka bemöta herr Lyttkens' anförande. Detta sistnämnda gör nog motionären, som, enligt hvad jag hörde, nyss begärde ordet. Jag ber allenast få förena mig med herr Daniel-

son i det af honom framställda yrkande och afstår från det i min reservation framställda förslaget.

*Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.
(Forts.)*

Herr Ericsson i Bjersby: Jag kommer att motsätta mig bifall till utskottets förslag. De skäl, som af föregående talare anförts till stöd för hans yrkande på bifall dertill, voro hufvudsakligen desamma, som förut flera gånger i enahanda syfte här framförts men äfven vederlagts, hvarför jag ej vill onödigtvis upptaga tiden med ett återupprepande häraf. Men då samme talare bland de af honom framhållna skälen jemväl anförde, att riksbankens afdelningskontor i allmänhet ej lemnade särdeles stor vinst och dervid särskildt framhöll afdelningskontoret i Vexjö, ber jag få fästa kammarens uppmärksamhet derå, att anledningen till det af rörelsen vid nämnda kontor uppkomma mindre gynsamma resultat ligger i de stora förluster, detta kontor i följd af åtskilliga större affärsmäns obestånd under sista tiden gjort, ett förhållande för öfrigt, som i dessa dåliga tider ingen bank, vare sig riksbank eller enskild bank, kunnat undgå. Vidare framhålles alltid, vid tal om inrättande af nya afdelningskontor i landsorten, att man genom ett sådant utvidgande af riksbankens verksamhet skulle så försvaga hufvudkontoret, att det slutligen icke kunde motsvara de anspråk, allmänheten stälde på det. Så vidt visadt är, har dock hittills ingen olägenhet för hufvudkontoret uppstått i följd af de redan upprättade afdelningskontoren, och jag antager såsom alldeles gifvet, att, derest man här går varsamt till väga, d. v. s. så småningom beslutar inrättande af nya afdelningskontor, riksbankens affärer skola lugnt utveckla sig i den riktning, alla vänner af densamma önska. För mig synes det alldeles nödvändigt, att man så småningom utvidgar riksbankens verksamhet medelst upprättande af nya afdelningskontor, så att den blir i stånd att kunna på ett tillfredsställande sätt upptaga den allmänna rörelsen, då beslut om ett successivt upphörande af de enskilda bankernas sedelutgifningsrätt antagligen i en snar framtid kommer att fattas. I sådant syfte är det ju vi så mycket som möjligt söka förstärka riksbankens krafter.

I fråga om omfattningen af afdelningskontorens verksamhet är jag icke ense med fullmäktige i riksbanken och ej heller med reservanterna. Jag anser det nemligen ej vara nyttigt att på sådant sätt, som af dem förordas, inskränka omfattningen af afdelningskontorens verksamhet, och hade därför ämnat att, för den händelse kammaren ville besluta upprättande af ett kontor i Kalmar, detsamma skulle i berörda afseende blifva likställdt med de förutvarande afdelningskontoren i Vexjö, Jönköping m. fl. orter. Men då herr Danielson inskränkt sig till att vilja öfverlemna regleringen af kontorens verksamhet till fullmäktige i riksbanken, så är det gifvet, att jag måste böja mig härför och förena mig med honom i detta afseende. Dock vill jag, då jag här ser närvarande en af herrar fullmäktige, uttala den förhoppningen, att de nuvarande kontoren måtte få behållas vid den verksamhet, som de nu hafva.

Jag yttrade nyss, att man i denna fråga bör gå varsamt till väga. Man bör således ej nu besluta inrättande af mer än ett nytt kontor.

*Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor.
i Kalmar.
(Forts.)*

Vid fråga åter om, hvilken af de därför föreslagna orterna är att före-
draga denna gång, gifver jag företrädet åt Kalmar dels därför, att
denna ort synes hafva de största sympatierna för sig, dels därför att
fullmäktige uttalat sig till förmån därför, dels ock därför, att förslag
om inrättande af ett kontor i Kalmar förlidet års riksdag samlade det
högsta antalet röster omkring sig. Jag ber därför öfrige motionärer
att afstå från yrkandet om att få ett kontor hvar och en i sin ort,
samt att kammarens ledamöter för att uppnå något resultat nu förena
sig om ett bifall till kalmarkontorets inrättande. Jag yrkar således
bifall till herr A. P. Danielsons förslag.

Herr A. P. Danielson: Jag begärde ordet med anledning af
att vice ordföranden i bankoutskottet sade, att det var vådligt att
lemnna bifall till det ifrågavarande förslaget, eller att fullmäktige i
riksbanken skulle bestämma lånerörelsens och kontorens verksamhet,
och vill i sammanhang dermed blott erinra herrarne derom, att vi
hafva förut öfverlemnadt till fullmäktige större bestämningsrätt, än som
nu är i fråga. Vi hafva nemligen till dem öfverlemnadt att utse samt-
lige styrelseledamöter i afdelningskontoren. Förr valdes desse af Riks-
dagen, men sedermera har man ansett, att fullmäktige kunde göra
detta, samt att de voro mest lämplige och förstodo bäst att fästa vid sig
sådana personer, som voro skickliga och dugliga och hade fullmäktiges
förtroende. När vi nu medgifvit detta, så kan det icke vara för mycket
att medgifva äfven det, som nu är i fråga. Hvad sedan herr Lytt-
kens sade derom, att vi kunde hänvända oss till vexiökontoret, så är
orsaken dertill, att vi icke det kunna, den, att man uttalat den för-
hoppning eller åsigt att så småningom få ett afdelningskontor i hvarje
residensstad. Nu är Vexiö residensstad för ett län, och Kalmar för ett
annat. Man kan således icke hafva ett gemensamt afdelningskontor
för båda dessa städer, så vida man nemligen håller på den nyss ut-
talade åsigten att hafva ett afdelningskontor i hvarje residensstad.
Icke allenast för att åstadkomma en billig ränta å lånerörelsen i orten
och de dermed sammanhängande fördelarne, utan jemväl från statens
synpunkt sedt, synes det alltså vara fördelaktigt, att dessa städer icke
hafva ett gemensamt afdelningskontor. Det är därför jag tror, att
det vore klokare att nöja sig med hvad fullmäktige uttalat såsom sin
åsigt i detta fall, och jag kan icke finna annat, än att man bör
i fullmäktiges händer öfverlemnna det stora riksbanksintresset. Fri-
herre Fock uttalade den åsigten, att det är bättre att börja på att
anlägga ett afdelningskontor i en residensstad och sedan gå vidare,
än om man skulle börja på ett annat sätt och sedan behöfva gå till-
baka. Det är därför jag är med om fullmäktiges åsigt härutinnan, ty
ett sådant tillvägagående skulle föra bankrörelsen på bättre stråt.
Hvad jag vill hjälpa, det är den mindre lånerörelsen, och det är der-
för som jag vill hafva ett afdelningskontor i Kalmar. Jag kan icke
förstå, att det skulle ligga någon fördel i att till nästa år uppskjuta
frågan härom. Om nu detta kontor kan komma till stånd, kan man
ju se tiden an och sedan nästa riksdag åstadkomma ett annat. Det
är därför, jag ber att få vidhålla mitt yrkande.

Jag antager att herrarne samtliga hört det sakrika anförande, som friherre Fock hade i denna fråga. Han yttrade, att han med nöje skulle se, att ett afdelningskontor inrättades i Kalmar på de af fullmäktige föreslagna vilkor. Jag tror, att fullmäktige hafva så välgrundade anledningar för deras åsigt härutinnan, att vi böra böja oss för dem och till deras åsigter hysa ett berättigadt förtroende.

Angående inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kalmar.
(Forts.)

Jag vidhåller mitt förut gjorda yrkande.

Herr Dahn: Hvad den saken beträffar, att fullmäktige i riksbanken skulle vikit från sin åsigt sedan förra riksdagen, så ber jag att få framhålla, att det ju då var fråga om helt andra kontor, än som nu är fallet. Med det nu ifrågavarande afdelningskontorets inrättande är visst icke meningen att splittra riksbankens verksamhet, utan tvärt om att bidraga till att upphålla en koncentrerung.

Man har här sagt, att man kunde uppskjuta frågan till dess en ny banklag blefve antagen. Ja, då skulle det kanske gå med denna fråga, som det gått med grundskatte- och försvarsfrågorna, hvilka nu stått på tapeten i 20 år. Lika länge kan det ju också komma att dröja, innan en ny banklag blir antagen.

Hvad beträffar att jag och flere andra hysa ett så odeladt förtroende till bankofullmäktige, så får jag säga, att jag i detta afseende hyser det. Ty det förslag, som bankofullmäktige kommit fram med, är så inskränkt och bestämdt i frågan om omfånget för det ifrågasatta afdelningskontorets verksamhet, att reservanternas förslag gått vida längre än bankofullmäktiges.

Hvad för öfrigt angår inrättandet af nya afdelningskontor, så föreställer jag mig, att afdelningskontors upprättande i landsorten skulle underlätta den förestående bankreformen. Hvad beträffar procentinkomsten från vaxiökontoret, som icke skulle varit så stor, så vill jag påpeka för talarerna på hallandsbanken att flere privatbanker, skötta med stor omsorg, icke lemnat någon vinst alls och ingen utdelning, så att den omständigheten, att ett riksbankens afdelningskontor icke visat ett så godt resultat, bör väl ej förefalla så besynnerlig under nuvarande brydsamma tider.

Han framhöll äfven, att riksbanken nödgats taga enskilda banker under armarna. Jag kan dock icke tro att det varit den ärade talarrens mening, att riksbanken icke skulle använda sina kapital för att göra dem fruktbarande genom bankrörelse, utan ligga på dem för att, när de enskilda bankerna råkade i förlägenhet, kunna stå dem till hjälps. Jag tror icke att riksbanken är till för det ändamålet.

Herr Lyttkens: Hvad den siste ärade reservanten anförde, att jag skulle hafva sagt, att riksbanken hållit de enskilda bankerna under armarna, och att den borde koncentrera sina krafter för att vidare kunna göra detta, så är detta ett fullkomligt misstag. Det var icke riksbanken, som fattade privatbankerna under armarna, utan Riksdagen genom det så kallade jernvägsobligationshypotekslånet och genom vaxlingsförskotten för invexling af förslitna riksbankssedlar och tillhandahållande af 5 kroune-sedlar. Och jag har heller icke sagt att

*Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.
(Forts.)*

riksbanken vore till för att hjälpa de andra bankerna. Att påstå det är att lägga andra motiv och tankar i en persons yttrande, än hvad han själf haft; och ett sådant tillvägagående är icke rätt, dessa hans yttranden få stå för hans räkning, så vida han icke behagar justera bort dem.

Man har här hört sägas, att det vore fråga om att inskränka afdelningskontorens verksamhet. Men jag befarar att detta icke skulle blifva förhållandet under de förutsättningar, på hvilka yrkandena om nya afdelningskontor här blifvit gjorda. Reservanterna hafva fäst sig vid herr Liss Olof Larssons reservation — hvilkendera af de tvenne alternativen i hans reservation det skall vara, ser man icke af herr Dahns reservation, men det skall väl vara det första af hans båda förslag. Det ena är ingenting annat än det gamla systemet, det andra är nära på detsamma. Men nu hafva reservanterna släppt den mening, de i utskottet så ifrigt förfäktade. Jag vill emellertid fråga: om det skulle gå så olyckligt, att vi i en framtid icke skulle få en så stark styrelse öfver riksbanken, som den vi nu hafva, utan en som böjde sig för opinionens vindar och meningar för dagen, tro herrarne icke att det då skulle vara nödvändigt att hafva fastställt i bankoreglementet, huru i en så vigtig fråga, som denna, fullmäktige skulle sköta och ordna bankens afdelningskontor, och att reglementet gäffe dem kraft att motstå sådana fordringar och påtryckningar, som skulle kunna uppstå, och hvilka för det helas väl det ej vore lämpligt att tillfredsställa?

Beslutet om ett afdelningskontors upprättande med inskränktare verksamhet är ännu icke fattadt här, dock hör man redan nu yrkanden, att det skall ställas i jembredd med och vara likställt med de andra afdelningskontoren.

Och huru skulle det väl taga sig ut, om vi finge en bankstyrelse, som icke vore så kraftig, som den vi nu ega, och det då angående afdelningskontorens beskaffenhet icke stode något i bankoreglementet, utan det öfverlemnas till herrar bankofullmäktiges godtfinnande? Jag tror äfven att det mången gång skulle kunna blifva mycket obehagligt för bankstyrelsen, om den icke hade reglementets bestämda föreskrifter att stödja sig vid mot för långt drifna anspråk.

Komma svåra tider och förhållanden att blifva rådande, då är det godt för bankstyrelsen att hafva reglementet att stödja sig vid. Här fordras i nuvarande tider den allra största försigtighet, och då vi icke veta hvad de kommande tiderna bära i sitt sköte, kan jag för min del icke frångå att gilla de åsigtter, som i denna fråga framställes så kraftigt och behjertansvärdt af fullmäktige vid förlidne januari-riksdagen och därför, fastän jag vet att min åsigt icke blir den gällande, kan jag icke annat än afstyrka för närvarande inrättande af något nytt afdelningskontor af riksbanken.

Herr Johansson i Stockholm: Då jag varit en af dem, som reserverat sig mot det beslut utskottet fattat, och herr Danielson nu ändrat sin mening, samt herrar Dahn och Andersson m. fl. frånträdt

sin reservation, så skall äfven jag bedja att få frångå min förra mening och biträda herr Danielsons yrkande.

Man påstår att vi gått oförsigtigt till väga, då vi yrkat på ett eller annat nytt afdelningskontor i landsorten. Jag kan just icke säga det! Under loppet af de senare sju åren har man inrättat blott ett enda nytt afdelningskontor, nemligen det i Jönköping. Från år 1851 till år 1886 har man endast inrättat fem nya kontor, d. v. s. ett på hvarjt sjuende år. Önskar man nu få flera sådana afdelningskontor med inskränkta rörelse, hvarom nu är fråga, och skulle vi hädanefter icke gå hastigare framåt i det hänseendet än vi hittills gjort, så skulle det behövas närmare 120 år, innan vi komme till ett fullt genomförande af det system, som till och med de herrar, hvilka icke äro stämde för nya afdelningskontors inrättande, anse lämpligt, nemligen att få ett kontor i hvarje residensstad. Tänker man härpå, tycker jag icke att man rimligtvis kan säga att vi vilja gå för hastigt till väga nu.

Herr Lyttkens sade, att det ju kunde hända att vi finge en bankstyrelse, som icke vore så pålitlig och bra som den nuvarande, utan som kunde komma att rätta sig efter politikens vindkast. Så vidt jag minnes, faldes emellertid inom utskottet af herr Lyttkens samma yttrande om den nuvarande bankstyrelsen. Det hette då, att man kunde läsa bankofullmäktiges yttrande på två sätt, eller så, att de, derest de icke hade känt sin prekära ställning så som de kände den, så skulle de hafva afgifvit ett annat yttrande. Jag för min del läste det såsom det stod skrifvet och icke såsom det emellan raderna kunde tydas. Bankofullmäktige tillstyrkte inrättande af ett afdelningskontor i Kalmar, och enligt friherre Focks eget yttrande skulle detta kontor inrättas med den inskränkta befogenhet, som fullmäktige föreslagit.

Hvad särskildt angår den s. k. bankfrågans slutliga lösning, så säger utskottet sjelf i sitt utlåtande, att den är sväfvande. Ja, det vet i sanning ingen, om denna reform sker om 20 år eller om en mansålder härefter eller när det blir. Den frågan är sålunda mycket oviss; och jag tror att rätta riktningen är den, att man så småningom inrättar afdelningskontor i residensstäderna, med den inskränkta befogenhet som föreslagits, och som få sköta utlåningsrörelsen mot sådana korta papper, hvilka icke döda kapitalet. Det är med anledning häraf som jag yrkar bifall till det af herr Danielson framställda förslaget.

I detta anförande instämde herrar *Göransson* och *Eriksson* i Myckelgård.

Herr friherre Fock: Herr talman! Jag är skyldig att afgifva svar på några nära nog direkt till mig ställda frågor. Den första frågan lydde: hvad som kunnat inträffa, efter fullmäktige i riksbanken kommit fram med det nu föreliggande förslaget. Om jag ej orätt erinrar mig, så uttalade sig fullmäktige redan 1884 och 1885 uti sitt då till bankoutskottet afgifna betänkande angående afdelningskontoren för en organisation i samma riktning, som nu föreslagits, eller så, att hufvudkontoret skulle hafva sin hand i den större rörelsen, medan af-

Angående
inrättande af
ett riksbankens
afdelningskontor
i Kalmar.
(Forts.)

Angående
inrättande af
ett riksban-
kens afdel-
ningskontor
i Kalmar.
(Forts.)

delningskontoren skulle hafva att meddela lån mot afbetalning och diskontera vexas med kort omloppstid m. m. Fullmäktige hafva nu fullständigare sökt utreda detta förslag. Ett annat skäl torde äfven förefinnas. Erfarenheten har visat, att fullmäktige med all den styrka, som vice ordföranden i bankoutskottet tillräknat dem, och äfven bankoutskottet, med all den styrka det eger, en eller annan gång ej kunnat förekomma det Riksdagen voterat fram afdelningskontor af den äldre organisationen; och det är på grund af den farhåga, som de närvarande fullmäktige hysa för sådana kontor, som fullmäktige hafva framlagt förslag till en organisation af kontoren, hvilken fullmäktige trott skulle kunna gagna utan att vara behäftad med de olägenheter, som de nuvarande afdelningskontoren hafva.

Det har vidare frågats: huru skulle fullmäktige förfara, derest de erhöile en så vidsträckt fullmagt, som man föreslagit? Jag tror mig med trygghet kunna förklara, att fullmäktige i sådant fall skola organisera det nya kontoret helt och hållet efter de grunder, som de i sitt till utskottet afgifna utlåtande uttalat. Gifvet synes väl äfven, att de nya anordningarne efter någon vunen erfarenhet intagas i det af Riksdagen fastställda bankoreglementet. Det är mycket sant att icke Riksdagen nu vet, hvilka fullmäktige framdeles kunna blifva. Men säkert är, att Riksdagen väl icke släpper ur sina händer rätten att tillsätta fullmäktige. Och så länge detta eger rum och årligen upprepas, tror jag icke att Riksdagen behöfver befara, att dess fullmäktige genom alltför stor eftergifvenhet skola äfventyra bankens ställning.

Herr Dahn: Herr Lyttkens yttrade, att jag har gjort mig skyldig till ett missförstånd, då jag sade att det vore riksbanken som trädte emellan. Det är möjligt att jag missförstod honom. Jag har emellertid föreställt mig, att, när ett understödjande kan komma i fråga, det är Riksdagen, som träder emellan icke direkt, men indirekt förmedelst riksbanken.

Hvad angår herr L. O. Larssons mot bankofullmäktiges förslag afgifna reservation, så är det visserligen sant, att den innehåller tvenne särskilda moment, och herr Lyttkens säger sig ej veta, hvilket af dessa det är, som utskottsreservanterna accepterat. Det förvånar mig verkligen att han, som för öfrigt sjelf var närvarande i utskottet vid denna frågas behandling, kan vara så okunnig, då i det ena af dessa moment fasthållas vid det gamla systemet, under det att i det andra ett nytt system förordas, och reservanternas förslag just går ut på inrättande af afdelningskontor efter ett nytt system.

Herr Pehrson i Törneryd: Då jag hört, hvilken uppfattning, som gjort sig gällande dels hos bankoutskottet och dels hos bankofullmäktige angående inrättande för närvarande af nya riksbankens afdelningskontor i landsorten, skall jag icke tillåta mig att, såsom en af de motionärer, som föreslagit inrättande af ett sådant kontor i Karlskrona, framställa yrkande på bifall till denna motion. Jag vill blott inlägga en gensaga mot den del af utskottets motivering, som

förmåler, att en utbrytning af provinsen Blekinge från det område, som vexiökontoret redan har, skulle vara så mycket onödigare, som detta kontor redan hunnit blifva förtroget med affärslifvet i Blekinge. Nej, så har ännu icke skett och — jag är öfvertygad derom — så kommer ej att ske. Detta kontor ligger allt för aflägsset för att kunna vara i tillfälle att väl känna affärsförhållanden i Blekinge. Ingen af de platser, som på senare tid blifvit i förevarande afseende föreslagna, är mera lämplig än Karlskrona. Denna stad är icke blott, såsom det i fråga om andra ställen framhållits, en residensstad, utan äfven platsen för flottans hufvudstation. Detta skäl väger mer än många skäl sammanlagda, som för andra platser anförts. Under uttalande af den förhoppning, att förslaget om inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Karlskrona måtte hafva bättre utsigt vid en kommande riksdag än hvad jag kan finna vid denna är fallet, skall jag icke tillåta mig nu framställa något yrkande på bifall till motionen.

Angående inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kalmar.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, framstälde herr talmannen, i enlighet med de gjorda yrkandena, proposition dels på bifall till utskottets hemställan och dels på afslag å densamma, i hvad den afsåg förslaget om inrättande af ett afdelningskontor i Kalmar, och bifall i stället till det af herr A. P. Danielson i sådant afseende under öfverläggningen framlagda förslag. Herr talmannen fann den senare propositionen vara besvarad med öfvervägande ja, men som votering begärdes, skedde nu uppsättning, justering och anslag af en så lydande omröstningsproposition:

Den, som vill, att kammaren, med afslag å bankoutsrottets förevarande hemställan, i hvad den afser inrättande af ett riksbankens afdelningskontor i Kalmar, bifaller det i sådant afseende af herr A. P. Danielson under öfverläggningen framställda yrkande, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar,

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit utskottets omförmälda hemställan i dess helhet.

Omröstningen utföll med 88 ja och 59 nej; och hade kammaren alltså beslutat inrättande af ett afdelningskontor af riksbanken i Kalmar för Kalmar län eller det område deraf, som bankofullmäktige finge rätt att bestämma, och under de vilkor och bestämmelser i afseende på lånerörelsen, som fullmäktige jemväl egde föreskrifva, men i öfrigt på enahanda grunder, som gälla för öfriga riksbankens afdelningskontor, hvarjemte kammaren i öfrigt godkänt utskottets hemställan.

§ 4.

Godkändes *dels* konstitutionsutskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Kongl. Maj:t:

n:o 33, angående Riksdagens beslut i fråga om Kongl. Maj:ts proposition till Riksdagen angående uppskof med behandlingen af ett från 1885 års riksdag hvilande förslag till ändring i regeringsformens 6 §; och

n:o 34, angående af Riksdagen beslutad ändring i riksdagsordningen;

dels ock lagutskottets förslag till Riksdagens skrivelse till Konungen: n:o 35, med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 § i förordningen angående lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875.

§ 5.

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 7, i anledning af väckta motioner rörande ändring i § 13 riksdagsordningen;

statsutskottets utlåtanden och memorial:

n:o 39 angående fortsättning af arbetet å sakregistret till rikets ständers protokoll med bihang för tiden från och med år 1809 till och med år 1866;

n:o 40, angående afskrifning af riksgäldskontorets återstående fordran för ett Vesterås domkyrkokassa beviljad lån;

n:o 41, i anledning af väckta motioner om beviljande af statslån åt Ulricehamn—Vartofta jernvägsaktiebolag;

n:o 42, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Örebro stad af kronolägenheten Alnängarne i Örebro län;

n:o 43, i anledning af väckta motioner om utsträckning af tiden för anmälan om inlösen af skattefrälseräntor och af kronotionde, som innehafves under enskild eganderätt;

n:o 44, i anledning af väckta motioner om ersättning af statsmedel åt egare af skattefrälsehemman, hvars ränta icke blifvit af statsverket inlöst;

n:o 45, i anledning af väckt motion om inlösen till statsverket af frälsekattefrälseräntor och om statsbidrag för samma räntors utgörande tills vidare;

n:o 46, i anledning af väckt motion om afskrifning af kyrkotionde i Skåne, Halland, Blekinge och Bohuslän samt beviljande för sådant ändamål af ett extra anslag af 40,000 kronor för år 1888;

bevillningsutskottets betänkande n:o 8, angående villkoren för tillverkning af bränvin; samt

sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 1, rörande vissa delar af Kongl. Maj:ts proposition (n:o 34) med förslag till ny förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för morgondagens sammanträde.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes $\frac{1}{4}$ 12 på natten.

In fidem

A. E. J. Johansson.

Torsdagen den 23 juni.

Kl. 3 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 16 i denna månad.

§ 2.

Efter föredragning af herr *F. G. Jansons* i Carlshed i gårdagens sammanträde bordlagda motion, n:o 128, blef densamma hänvisad till behandling af konstitutionsutskottet.

§ 3.

Föredrogos och bordlades för andra gången:
konstitutionsutskottets utlåtande n:o 7;
statsutskottets utlåtanden och memorial n:is 39, 40, 41, 42, 43,
44, 45 och 46; samt
bevillningsutskottets betänkande n:o 8.

§ 4.

Härefter begärdes ordet af

Herr Meyer, som yttrade: Då Första Kammaren beslutat att uppföra nu föredragna betänkande angående villkoren för tillverkning

af bränvin främst å föredragningslistan bland två gånger bordlagda ärenden för plenum nästkommande lördag, så ock på det att detta ärende samtidigt må förekomma till behandling i båda kamrarne samt, derest gemensam votering kommer att påkallas till följd af kamrarnes olika beslut rörande tull på majs, hvilken fråga ej kan förekomma inom bevillningsutskottet förr än kamrarne fattat beslut beträffande *förbud* emot användning af majs vid bränvinsbränning, denna votering ej måtte fördröja riksdagens afslutande, så hemställer jag, att kammaren måtte medgifva, att bevillningsutskottets förevarande betänkande måtte uppföras främst bland två gånger bordlagda ärenden å föredragningslistan för nästa lördag.

Med bifall till den af herr Meyer sålunda gjorda framställning, beslöt kammaren, att bevillningsutskottets betänkande n:o 8 skulle å föredragningslistan för sammanträdet lördagen den 25 dennes uppföras främst bland de ärenden, som blifvit två gånger bordlagda.

§ 5.

Föredrogs men blef å nyo bordlagdt sammansatta bevillnings- och lagutskottets betänkande n:o 1

§ 6.

Herr Sjöberg i Stockholm erhöll på begäran ordet och yttrade: Ehuru, med hänsyn till den långa förteckningen öfver de på kammarens bord nu hvilande ärenden, det torde vara gifvet, att konstitutionsutskottets betänkande angående ändring i 13 § regeringsformen icke kan förekomma till behandling förr än vid det ordinarie plenum, som lärer, enligt herrar talmäns beslut, komma att ega rum nästkommande tisdag, så tillåter jag mig, i anledning af ärendets stora vikt, att hemställa, att detta betänkande måtte uppföras *främst* å föredragningslistan för nästa tisdag bland då två gånger bordlagda ärenden; och anhåller jag om proposition å detta mitt förslag.

Denna framställning bifölls; i följd hvaraf konstitutionsutskottets utlåtande n:o 7 skulle å den föredragningslista, som komme att upprättas för kammarens sammanträde nästa tisdag den 28 innevarande juni, uppföras främst bland de ärenden, som då blifvit tvenne gånger bordlagda.

Härefter anförde

Herr I. jungman: Med anledning deraf att den motion, jag inom kammaren framställt om ett tillägg till 15 § riksdagsordningen är af beskaffenhet att vara ett korollarium af mitt förslag till ändringar i 13 § riksdagsordningen, och således beslutet om min motion i hvad angår 15 § riksdagsordningen kan blifva beroende på beslutet rörande 13 § riksdagsordningen, så anhåller jag att konstitutionsutskottets betänkande angående motionen om tillägget till 15 § riksdagsordningen

mätte företagas till behandling i plenum nästa tisdag näst efter konstitutionsutskottets betänkande n:o 7 rörande 13 § riksdagsordningen.

Kammaren beslöt, med bifall till herr Ljungmans framställning, att konstitutionsutskottets utlåtande n:o 6 skulle företagas till behandling näst efter samma utskotts utlåtande n:o 7.

§ 7.

Till kammaren hade inkommit följande sjukbetyg:

Riksdagsmannen Johan Pettersson från Alfvesta, som lider af kronisk njurinflammation, kan i följd af denna sin åkomma ej infinna sig vidare vid riksdagen, utan behöfver för att kunna vårda sin helsa tjänstledighet för den återstående tiden af riksdagen, intygas på embetsed.

Wexiö den 21 juni 1887.

W. Karström.

Lasarettsläkare.

Efter uppläsande häraf beviljades herr *J. Pettersson* i Alfvesta, på derom genom herr talmannen framförd begäran, ledighet från riksdagsgörömlen under den återstående delen af riksdagen.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

bevillningsutskottets betänkande n:o 9, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition rörande förändrad lydelse af åtskilliga paragrafer i kongl. förordningen angående Sveriges och Norges ömsesidiga handels- och sjöfartsförhållanden af den 29 maj 1874, äfvensom öfver väckt motion om uppsägning af den i förenämnda förordning innefattade öfverenskommelse.

Detta ärende skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 9.

Justerades ett protokollsutdrag; hvarefter kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{4}$ e. m.

In fidem

A. E. J. Johansson.